

Fabrikalardan makine sesinden önce *İşçinin Sesi* gelecek!

İŞÇİNİN SESİ

TKP—*İşçinin Sesi* işçinin partisi!
Yıl:13, Sayı:330, 3 Haziran 1987

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN!

Türkiye toplumunda çelişkiler keskinleşiyor. Sınıf savaşımı daha da kızışıyor.

İŞÇİ SINIFIMIZ VE BURJUVAZİ HESAPLAŞMAYA HAZIRLANIYOR

İşçi sınıfının özlemi, insan onuruna yaraşır koşullara sahip bir düzende, sosyalizmde yaşamaktır. Sosyalizme yoğun sınıf savaşları içinden geçerek devrimle varılacaktır!

Türkiye'nin siyasal ortamındaki hareketlenme giderek hızlanıyor. 1987 yılının ilk beş ayı, gerek işçi sınıfı gerekse burjuvazi açısından son derece yoğun bir çalışma ve mücadele içinde geçti.

Geçtiğimiz aylar, burjuvazinin her alanda yeni girişimler, düzenlemeler peşinde koştuğu bir dönem oldu. Hemen hemen her gün, bazısı bugüne kadar çok konuşulmuş, tartışılmış, bazısı da bugüne kadar akla bile gelmemiş konularda yeni öneriler, yeni tartışmalar burjuvazi tarafından birbiri ardından ortaya atıldı. Ortak Pazar'a başvuru, Anayasa değişiklikleri, birbiri ardından çıkarılan yeni kanunlar, yönetmelikler, referandum ve siyasal yasakların kaldırılması, silah taşıma konusunda ortaya atılan görüşler vb. Bunlara daha çok sayıda başka konu da eklenebilir. Ama tümünün gösterdiği gerçek şudur ki, burjuvazi toplumsal yaşamın el atılmadık, yeniden gözden geçirilip günün gereklerine göre düzenlenmedik hiçbir alanını bırakmamak niyetindedir. Ve bunları yaparken eskiden olduğu gibi işleri uzatmak, sürüncemede bırakmak, kısacası zaman kaybetmek niyetinde de değildir.

Bu gelişmeler şaşırtıcı değildir. Toplumun, tekelci devlet kapitalizminin gelişmesinde ulaşılan nokta bunu dayatıyor. Burjuvazi daha fazla zaman kaybetmeden gerekli değişiklikleri, yeniden düzenlemeleri yapmak zorunda olduğunu görüyor ve ona göre hızlı hareket ediyor.

Burjuvazinin böyle bir hızla kolları sıvayıp tüm toplumu kendi sınıf çıkarları doğrultusunda yeniden yoğurmaya girişmesinin, işçi sınıfına ve çalışan halka ne getirdiğini görmek ise fazla bir çaba gerektirmiyor.

1987 yılı başından bu yana hızla gelişen ve onbinlerce işçinin katıldığı yoğun grevler, giderek artan öğrenci hareketliliği, yürüyüşler, mitingler, protestolar, işçi sınıfı ve emekçi halkın faşizm ve gericilik döneminin psikolojisinden sıyrımış olduğunu ve burjuvazinin dalga dalga gelen saldırılarını kabullenmeye hiç de niyetli olmadığını gösteriyor.

İşçi sınıfının bu tutumunun arkasında, niyetten öteye güçlü bir zorunluluk yatıyor. Fiziksel yaşam sınırının da altına itilmeye çalışılan işçi sınıfı ve geniş emekçi kesimler, bu durumdan kurtulmak için savaşmaktan başka bir yolları olmadığını görmenin bilinci ve öfkesiyle savaşımı yükseltiyorlar.

Çelişkiler keskinleşiyor

Türkiye'de hızla gelişen hareketlilik ortamında çelişkiler öyle hızla keskinleşiyor ki, burjuvazi ile işçi sınıfını yeniden bir hesaplaşma noktasına getirecek olan bir devrimci durumun kısa sürede gelişmesi olasılığı ufukta görünüyor. "Perşembenin gelişi çarşambadan bellidir." 1987'nin ilk beş ayındaki hızlı tırmanış, önümüzdeki ayların neler getirebileceğini oldukça net olarak gösteriyor.

Bugün gündemde olan referandum, yerel seçimler, erken seçim, asgari ücret, memur maaşları, emekli maaşları, binlerce işçinin grevleri, enflasyon, işsizlik, öğrenci hakları, insan hakları ve daha saymakla bitmeyecek yüzlerce konu ve yarın gündeme girecek olan daha yüzlercesi, önümüzdeki ayların siyasal ortamını daha da kızıştıracak ve gerek burjuva kampında gerekse işçi sınıfı cephesinde yeni saflaşmalara yol açacaktır.

Emekçi yığınların durumu giderek kötüleşiyor

Bugün Türkiye'de yaşam işçiler, emekçiler için dayanılmaz bir noktaya gelmiştir. Yalnızca işçiler değil, bütün emekçiler, memurlar fiziksel yaşam sınırının altına itilmeye çalışılıyor. Emekçi yığınlar, bırakın toplumsal gereksinimlerini karşılamayı, fiziksel olarak varlıklarını sürdürebilmede bile büyük zorluklar içindedir. Durum öylesine dayanılmaz olmuştur ki, burjuva basını bile feryat ediyor.

Ama ne var ki bu durum burjuvazinin pek umurunda değildir. 4 kişilik bir işçi ailesinin aylık mutfak masrafının 100 bin TL'yi aştığı bir ortamda asgari ücretin 80 bin TL dolaylarında saptanmasına çalışılıyor! Yani fiziksel yaşam sınırının da altında!

Durum böyleyken Çalışma Bakanı Taşçıoğlu büyük bir pişkinlikle şöyle konuşabiliyor:

> "Asgari ücret, işçilere normal bir çalışma günü karşılığında ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım, kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamasına yetecek ücrettir.
> "(...)
> "Ülkemizde asgari ücretin tespiti, dünya standartlarına uygun, ILO ilkeleri çerçevesinde ve bilimsel olarak belirlenmektedir." (*Hürriyet*, 26 Mayıs 1987)

Taşçıoğlu'nun bu küstahlığı bir yana durum apaçık ortadadır.

Memurların durumu da işçiden pek farklı değildir. Durum öylesine kötüleşmiştir ki alt kademeden maaş alan memurlara "fakir fukara fonu"ndan yardım verilmesi gibi bir konu bile ciddi ciddi tartışılabiliyor. Burjuva basınında geçinemez durumda olanlara fitre ve zekat verilmesi önerilebiliyor!

25 Mayıs tarihli *Cumhuriyet* gazetesinde çıkan şu haber gecekondularda yaşamaya mahkum olan yüzbinlerce emekçinin ne durumda olduğunu ne kadar çarpıcı olarak yansıtıyor:

> "Doktor hanım, gecekondu kadınlarına nasıl sağlıklı olabileceklerini anlatmaya çalışıyor ama bir türlü başaramıyordu. Gecekondu mahallesinin ilkokulundaki dar bir dershaneyi dolduran kadınları nasıl sağlıklı olacaklarından çok, biraz sonra dağıtılacak yiyecek paketleri ilgilendiriyordu. Konuşmacı sinirleniyor ve iki elini birbirine birkaç kez vurduktan sonra, 'burası dershane ve ben öğretmeninizim' diye çıkışıyor. Alkış sesi duyan tüm kadınlar da alkışlamaları gereken bir durum var diye düşünüp hep birden alkışa başlayınca, paneldekiler şaşkınlıkla birbirlerine bakıp kalıyorlar. Bu arada, mahallenin tüm çocukları dışarıdaki kamyonun önünde nöbet tutuyor, paneli yarıda bırakan Hınıslı Şadiye Aynı, yiyecek paketi almak için geldiğini belirtip, 'içeride nasıl sıhhatli olabiliriz diye ders veriyorlar, neyle beslenmemizi anlatıyorlar, ama beslenmek için almamız gerekenleri nasıl alacağımızı hiç söylemiyorlar' diye yakınıyor."

Bu tabloya eklenecek bir söz yoktur. 1980'den bu yana geçen 7 yıl içinde Türkiye'de işçinin, emekçinin, memurun geldiği durum işte budur.

Ancak bu yeni bir durum değildir, hep böyleydi diyenler çıkabilir. Geçenlerde hayat pahalılığı ve çarşı-pazardaki fiyatlar kendisine hatırlatıldığında Özal'ın dediği de bu olmuştur. Arhavi'deki pazar boykotu üstüne soru sorulduğunda Özal "fiyatların şimdi mi farkına vardınız" diyerek konuyu savmış, bir başka yerde de yine "geçim sıkıntısı yeni birşey değildir" yollu konuşmuştur.

Özal'ın söylediği, küstah tavrına ne kadar kızsak da bir yönüyle doğrudur ve bu sıkıntıların varlığı ve de her zaman varolmuş olması hiçbir şeyi değiştirmeyecektir. Ne var ki, Türkiye'de bugün durum yalnızca geçim sıkıntısının varlığından ibaret değildir. Söz konusu olan, emekçi yığınların yaşam koşullarının yalnızca kötü ve de çok kötü olması değil, *giderek daha kötüleşmesidir.* Belirleyici olan, önem taşıyan olgu budur. İşçi sınıfını, emekçi yığınları isyana götürecek, onlara "artık böyle yaşamak istemiyoruz" dedirtecek ve yeni bir devrimci durumun yükselmesine yol açacak olan işte budur. Ve her günün bir öncekinden daha kötü olduğunu gören emekçi yığınlar işte bugün hızla böyle bir psikoloji içine giriyorlar.

Burjuva kampında çatlaklar

Emekçi yığınların hoşnutsuzluğu artarken ve bu hoşnutsuzluk kendini her yeni olayda, grevlerde, protestolarda, yürüyüş ve mitinglerde açığa vururken burjuvazi ve burjuva partileri içindeki çatlaklar da giderek büyüyor.

Referandum ve yasaklar konusundaki kıyasıya çatışma, ANAP'ta giderek büyüyen çatlak ve Mustafa Taşar'ın istifasıyla gelişen olaylar, burjuvazinin Ticaret Odaları, İktisadi Kalkınma Vakfı gibi kuruluşlarında ortaya çıkan bölünmeler ve tartışmalar burjuva kamptaki çatlakların su yüzüne çıkan belirtileridir.

İşçi ve emekçi yığınların giderek yükselen mücadelesi burjuva kamptaki çatlakları her geçen gün biraz daha büyütüyor. 12 Eylül faşist darbesiyle gerçekleştirilen zoraki toparlanma, bugün burjuvazi içindeki çeşitli çıkar çatışmaları ve geleceğin pek de parlak görünmemesi temelinde giderek dağılıyor.

Burjuvazi hazırlık yapıyor

Özal'ın Ortak Pazar'a tam üyelik karşılığında ödemeyi taahhüt ettiği bedelin iki tarafı keskin bir kılıç olması, burjuvazinin birçok kesimini ürkütüyor. Dünyaya açılma, Ortak Pazar'a gitme sürecinde yeni bir ordu müdahalesinin olanaklarının önemli ölçüde kapandığını gören burjuvazi, yakın bir gelecekte yükselmesinden korktuğu devrimci duruma hazırlık olarak çeşitli yollar düşünüyor. Özal'ın son günlerde ortaya attığı "herkese" silah verme fikrini, bu hazırlıkların bir parçası olarak görmek gerekir. Türkiye Kürdistanı'nda "köy korucuları" uygulamasıyla başlayan bir süreç, şimdi ülkenin her yanına yayılmak isteniyor. Böylece burjuvazi, kendinden yana tavır alacağını düşündüğü kesimleri silahlandırarak gelecek bir çatışma için şimdiden hazırlık yapıyor.

Özal, askerlik alanında da yeni düzenlemeler peşinde. Bir yandan silahlı kuvvetleri malzeme ve silah yönünden güçlendirirken, bir yandan da bedelli askerlik uygulamasıyla başlatılan profesyonel orduya geçme sürecini geliştiriyor. Savunma Bakanı Yavuztürk, yeni paralı askerlik kanunu ile ilgili olarak yaptığı açıklamada şöyle diyor:

> "Türk ordusu modernleşiyor, silahlı kuvvetlerin er sayısı da bu nedenle azaltılıyor. Zaten asker adaylarının sayısı ihtiyaçtan çok fazla. Ordunun beceri sahibi olanlara ihtiyacı var. Teknik adamlar, doktorlar, beceriye bağlı meslek sahipleri dışında kalanlar ihtiyaç fazlası gösterilebilecek."

Burada altı çizilmesi gereken, "ordunun beceri sahibi olanlara ihtiyacı var" cümlesidir. Yeni yasa düzenlemesi ile burjuvazi, aynı silah dağıtma konusunda olduğu gibi, kendinden yana tavır alacağını düşündüğü kesimleri silah altında tutmak, toplumdaki çelişkileri ordu içine taşıyacak, güvenilmez unsurları da yavaştan uzaklaştırmak istiyor.

29 Mayıs tarihli *Milliyet* şöyle diyor:

> "Bayramlar, sevginin, dostluğun, hoşgörünün öne çıkması, hırçınlıkların, düşmanlıkların unutulması gereken günler. Dileriz bu ilke, tüm yurttaşlarımızı kapsayacak şekilde gerçekleşsin ve bayram günlerini de aşan bir kalıcılık kazanarak ulusal yaşamımıza egemen olsun."

Türkiye'de olaylar her zaman olduğu gibi hızlı gelişiyor. Gerek burjuvazi, gerekse işçi sınıfı kısa bir sürede yeniden gelecek olan hesaplaşma günlerine hazırlanıyor. Durum apaçık ortadayken *Milliyet*'in yaptığı türden sevgi, dostluk ve hoşgörü çağrıları, karanlıkta ıslık çalmaktan öteye bir anlam taşımıyor.

İşçi sınıfı, emekçiler, sevginin, dostluğun, hoşgörünün egemen olacağı, hırçınlıkların ve düşmanlıkların ortadan kalkacağı günlerin er geç geleceğini biliyorlar. Ama bildikleri birşey daha var. Bu günler bayramlarda yapılan boş çağrılarla değil, sınıf savaşımı içinden geçerek kurulacak olan sosyalizmde gelecektir.

Özkan Toprak

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 513 London, N16 5QB ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

İsmail Beşikçi tahliye oldu

Burjuvazi, Kürt halkının üstündeki baskılara karşı çıktığı için yazar ve bilim adamı İsmail Beşikçi'yi toplam 10 yıl 10 ay hapiste tuttu.

İsmail Beşikçi kendisi Kürt değildi, ama bugün Türkiye'de demokratım diyebilmek için asgari ölçüt olan Kürt ulusunun haklarını savunuyordu.

Beşikçi, 1979 yılında "Türk tarih tezi ve Kürt sorunu" adlı kitabında "bölücülük" yaptığı iddiasıyla tutuklandı. 11 Nisan 1981'de salıverildi. 19 Nisan 1981'de uydurma bir gerekçeyle yeniden tutuklandı ve cezaevinde tutukluyken, İsviçre Yazarlar Birliği'ne yazdığı bir mektup bahane edilerek 10 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Burjuvazi Beşikçi'yi hapsetti ama kafasına zincir vuramadı. İsmail Beşikçi tahliye olduğu gün,gazetecilere, Türk devletinin Kürtlere çok yoğun olarak baskı uyguladığını söylüyor ve şunları ekliyordu:

"Madem ülkede doğrular var. Bu doğruların hemen her zaman her yerde söylenmesi gerekiyor."

Beşikçi'nin savaşımı, demokratlığın d'sini bile anlamamış olan burjuva aydınlarına örnek oluyor. *Demokrat* budur!

İşçinin Sesi

Gelişmemizi sürdüreceğiz

Değerli Yoldaşlar,

B. Berlin'in kuruluşunun 750. yılı dolayısıyla, eylül ayının sonuna kadar bir dizi festivaller ve şenlikler yapılacak. Festivallere katılmak için başvuru yaptık. Başvurularımız kabul edildi. Hemen hemen tüm festivallere katılacağız.

2 Mayıs'ta yapılan ilk festivale katıldık. 1 Mayıs eylemindeki başarımızı festivalde de tekrarladık, döner ve çeşitli içecekler satarak örgütümüze gelir sağladık. Gerek 1Mayıs'ta gerekse de festivalde sempatizan arkadaşların iş yüklenmeleri başarımızı arttıran başlıca faktörlerdi. Sempatizan arkadaşlarımızın aktif katılımı olmasaydı, bu kadar kısa bir süre içinde işlerin altından kalkmak mümkün olmayacaktı.

Şimdi 1 Mayıs'a ve festivale katılan arkadaşlarla birlikte toplanıp iki eylemin de değerlendirmesini yapacağız. Böylece eksik yanlarımızı saptayıp dersler çıkararak, onları gidermenin yolunu açacağız başarılı yanlarımızı ise kalıcılaştırmaya çalışacağız. Ayrıca tüm arkadaşlarla birlikte iki eylemdeki başarımızı kutlayacağız, bunun için hazırlığımızı yaptık.

Yapacağımız değerlendirme toplantısı ve hemen arkasından eğlence gecesi, bir bakıma katılacağımız festivallere geniş çaplı bir ön hazırlık olacak.

Değerli yoldaşlar,

1 Mayıs'a katılımın gösterdiği gibi gelişiyoruz. (Aslına bakarsanız bazı eksiklerimiz nedeniyle, 1 Mayıs'ta tüm ilişkilerimizi yansıtamadık. Ama olsun. Eksiklerimizin farkındayız ve bunların üstüne gitmekten çekinmiyoruz.) Bundan böyle de gelişmemizi sürdüreceğiz.

Gelişmemizi kalıcılaştırmak için hem kendi hem de sempatizan arkadaşlarımızın eğitimini ön plana alıyoruz. Bunu gerçekleştirdiğimiz oranda da kendimizi başarılı sayabileceğiz. İçi kof bir gelişme bize layık değildir. Partimize layık bir militan olabilmek için partimizin hattını sağlıklı bir şekilde kavramamız ve aynı şekilde de kavratmamız şarttır. Başarılı bir yığın çalışması için böyle çalışacağız.

Çalışmalarınızda başarılar dileğiyle.

Yoldaşça selamlar.

Ç. Talip, B. Berlin

OKUYUCU ARKADAŞ!

İşçinin Sesi'ni okuduktan sonra atma, bir kenarda tutma. Ya bir başkasına ver, bir örgüte, sendikaya, derneğe bırak ya da yararlı olacağını düşündüğün bir adrese postala.

İşçinin Sesi'nin en geniş şekilde okunmasını sağlamak senin de görevindir.

İşçinin Sesi çalışanları

Sınıf kardeşimiz Mustafa Benlioğlu

1953 Adana doğumludur. 1977'de Netaş'a işçi olarak girdi. Sendikada üyelik dışında herhangi bir görevi yoktu. 1980 yılında Otosan fabrikasının örgütlenme çalışmalarında görev aldı.

Mustafa, fabrikada arkadaşları arasında sevilirdi. Sendikal etkinlikten çok sportif etkinlikler gösterirdi. İyi futbol oynardı. Sendikaya yakın durması dikkat çekmiş, Maden-İş'in A ve B tipi seminerlerine gönderilmişti.

1979'da başlayan Otosan örgütlenmesi 1980 yılına doğru sarktı. Maden-İş'in diğer şubelerinden amatör kadrolar, bu örgütlenmeler için Ümraniye'de çalışmalara katılıyorlardı. Netaş'tan da her hafta 8-10 kişi bölgeye veriliyordu. Mart ayının ikinci haftasında, bölge temsilciliğinde çalışma önerisi Mustafa Benlioğlu'na yapıldığında kabul etti. Çalışma bir hafta sürüyordu, ertesi hafta yeni bir ekip başlıyordu. 10 Mart 1980 Pazartesi günü Mustafa'nın da içinde olduğu bir gurup görev aldı.

Günlük çalışmalar, sabah Otosan önüne gidip, varsa bildiri veya gazete dağıtmak, akşam üstü servislerin, zorla kaçırılarak notere götürülmelerini önlemek idi. O sıralar Maden-İş'le birlikte, yetki almak için uğraş veren bağımsız Tüm Maden-İş'e üye da vardı. Sendikanın başkanı (o dönemde Sosyalist Devrim Partili) Uğur Cankoçak'tı. Ancak sendikanın örgütlenme çalışmaları Tikko-Partizan yandaşlarınca yürütülüyordu.

Bir seferinde bunlar, Otosan servislerini kaçırarak, işçileri tehditle TümMaden-İş'e üye kaydetmek üzere Kartal'da notere götürmüşlerdi. (Otosan'da yetkili olan Cevher-İş'ten istifa ettirmek istemişlerdi.) Ümraniye'den bir otobüs işçi, derhal Kartal'a gitmişler ve bu işi engellemişlerdi.

Bu olaydan yaklaşık iki gün sonra, 13 Mart 1980 Perşembe günü, Maden-İş sendikasına ait bildiriler dağıtılıyordu. Bildiriler Otosan'da yetkili sendikanın belirlenmesi için referandum yapılmasını istiyordu.

İki ekip halinde servislere binilerek

bildiriler dağıtılıyordu. Birinci ekip, Ankara asfaltından gelen servis araçlarına, diğer ekip Hasanpaşa yönünden gelen araçlara biniyordu. Mustafa, Hasanpaşa ekibindeydi. Son otobüse de bildiriler dağıtıldıktan sonra, havaya bir el silah atılıyor. Bildiri dağıtan işçilerin 40-50 adım uzağında, üç kişi "Kahrolsun faşizm, sosyal-faşizm" diye slogan atıyorlar. Ateş edenler bunlardı. Onlara çok yakın bir aralıkta olan Netaş işçisi işyeri temsilcisi Ramazan Çakır'ın üzerine ateş ediyorlar. Ayaklarına doğru nişan alındığından, mermiler, paltosunu yalayarak geçiyor.

Silah sesiyle kendi otomobillerinin arkasına siper alarak yatmış olan işçiler "Çakır vuruldu" diyerek ayağa kalkıyorlar. Bu sırada bir el de bunların üzerine ateş ediliyor. O kurşun Mustafa Benlioğlu'nun kalbini delerek çıkıp gidiyor. Ateş edenler de yürüyerek, Otosan'ın altındaki tarladan geçerek Fikirtepe yönünde kayboluyorlar. Hemen Haydarpaşa Numune hastanesine getirilen Mustafa'nın yapılan ilk muayenesinde ölmüş olduğu anlaşılıyor.

Mustafa için, hem fabrikada, hem Adana'da cenaze töreni yapıldı. Fabrikadaki tören sırasında üretim durdu. 13 ve 14 Mart günlerinde, hemen hiç üretim yapılmadı. Adana'daki cenaze törenine Netaş'tan iki otobüs işçi gitti. Nisan ayında Netaş işçileri Mustafa için dayanışma kampanyası açtılar. Toplanan para ile, vurulduğunda 4 aylık olan kızı Burcu'ya bir daire aldılar.

Annesi Emine Benlioğlu, artık tüm Netaş işçilerinin annesidir. Bayramlarda, anneler gününde önce Anne'nin eli öpülür. Mustafa'nın ölüm yıldönümü olan 13 Martlarda, Anne çok ince yapraklara sardığı dolmalar, özel baharatlarla yaptığı yemeklerle Netaş işçilerini bekler. Bu yemekler Mustafa'nın en sevdiği yemeklerdir.

Tikko davalarından birinde, Mustafa'nın katil zanlısı olarak Baki Ceylan'ın adı geçmektedir. Bu eylemi nedeniyle idam cezasıyla yargılanmaktadır. Anne'ye göre katil budur. Tikko davalarına müdahil olarak katıldığı için Anne, yargılanan sanıkların tümü ile yakınlık kurmuş. Duruşmalarda Anne'yi görünce hepsi gülümseyerek selam veriyorlar. Ama, diyor Anne, "Baki, beni görünce buz gibi oluyor, yüzüme bakamıyor". Dava şu sırada yargıtayda bulunuyor.

Netaş'ın gündemden inmediği şu günlerde, Mustafa'yı saygıyla anıyor, Anne'ye sağlık diliyoruz.

Netaş'tan arkadaşları

Netaş işçisi M. Benlioğlu kavgamızda yaşıyor

Ümraniye İstanbul'un en büyük işçi semtlerinden biridir. 1950'lerde iki binlik nüfusu olan Ümraniye'ye peş peşe fabrikalar kurulmaya başlandı. Ümraniye'ye kurulan ilk fabrika Netaş'tır. Sonra PTT, Ümran boru fabrikası, gaz tüpü imalat tesisleri, metal ve montaj fabrikaları, kimya fabrikaları, daha sonra da altıbin dükkanlık 3 büyük sanayi sitesi kurulmuştur.

1975 yılında ise Ümraniye çevresindeki gecekondu mahallelerinde yaşayanların sayısı 100 bini geçmişti. Aynı yıllarda Netaş işçisi Türkiye'de ilk kez referandum hakkını kullanıyor ve militanlığı ile sesini duyuruyordu.

Ümraniye lisesi öğrencileri ile bir gurup genç işçinin Ümraniye Kültür ve Dayanışma Derneği kurmaları da aynı döneme rastlar.O dönemin siyasal akımlarının akınına uğrayan dernekte gençliğin ağzından tek bir ses çıkıyordu: "İşçi-gençlik el ele." Bu nedenle bu belgiyi benimsemeyen akımlar dernekte barınamadılar ve başka dernekler kurdular. Üç beş ay geçmeden de derneklerini kapattılar.

Ümraniye'deki dernek ve sendikalar, bölgede özel olarak örgütlenmiş faşistlerin ve polislerin saldırılarına uğradı. Bombalı, tabancalı saldırıları, polisine, faşistine karşı Ümraniyeli işçiler ve öğrenciler göğüsledi. Ta o yıllardan beri Ümraniye işçisi ve öğrencisi burjuvazinin korkularından biridir.

İşçinin Sesi Ümraniye'de1977'lerde dağıtıldı. Polis, o dönemin dernek yöneticilerine, "*İşçinin Sesi* ne?" diye alabildiğine yüklendi.

İşçinin Sesi'nin 1979'daoportünizme başkaldırısı, 1980'lerde Ümraniye'de tartışılıyor, konuşuluyordu. Bunun içindir Netaş işçisiyle *İşçinin Sesi* birbirlerine yabancı değillerdir. Netaş grevi de işçilerin sesidir.

Gerek anayasa oylamasında ve gerekse parlamento seçimlerinde birçok siyasal hareket ve menşevikler yayın organlarında ve karşılıklı konuşmalarda, işçi sınıfına güvensizliklerini gösterirken, *İşçinin Sesi* sınıfın içinde bulunduğu psikolojiyi anlatıyor ve patlayacak olan volkanın dilini konuşuyordu.

6 yıllık karanlık bulutlardan sonra, Netaş'tan Derby'den Türkiye işçi sınıfının sesi çıkmıştır. Ve, maddi ve manevi dayanışmasıyla *İşçinin Sesi* Netaş işçisinin sesi olmuştur.

Mustafa Benlioğlu da Netaş işçisinin bir gülüydü. Otosan kapısında T. Maden-İş bildirisi dağıtırken kahpe kurşunlarla öldürüldü.

Mustafa yoldaşım,

Yıl 1981. Bir yolunu bulup Yenice'deki köy mezarlığına seni ziyarete gelmek istedim. Yenice'ye geldim de mezarına gelemedim. Yeniceliler beni, "burayı terket, sen deli misin" diyerek geldiğim yere geri gönderdiler. Şimdi hem oralardan, hem de Ümraniye'den ayrıyım. Aklım fikrim inancım bizim oralarda... Seni kavgada, yükselen sınıf savaşımında, yeniden grev alanlarına doluşan Netaş işçisinin zorlu uğraşında yaşatıyoruz.

Bu yıl, Mustafa Benlioğlu'nun ölümünün 7. yıldönümüdür. Netaş işçisi Mustafa Benlioğlu'nu, bu yiğit sınıf kardeşimizi sevgiyle anıyor ve diyoruz ki, Türkiye işçi sınıfının birliğini parçalattırmayacağız. Netaş'ıyla, Derby'siyle sınıfımızı zaferden zafere götüreceğiz.

Ümraniyeli

KANITLA!

Haydar Kutlu, son yazılarında, işçi sınıfımızı küçük ve güçsüz göstermek için elinden geleni yapıyor. Sayıları "birkaç yüzbini geçmeyen proleter çekirdek ve küçük işletmelere dağılmış birkaç milyonluk işçi sınıfı"ndan söz ediyor.

Azılı gerici ANAP hükümetinin Çalışma Bakanı Taşçıoğlu ise, geçenlerde, ülkede 3 milyon işçi olduğunu söyledi.

Taşçıoğlu'nun bile geride bıraktığı Haydar Kutlu'yu, Türkiye devrimci hareketi ve işçi sınıfı önünde SÖYLEDİKLERİNİ KANITLAMAYA ÇAĞIRIYORUZ.

Net 400 bin lira asgari ücret için savaşım ülke çapında yükseltilmelidir.

Asgari ücreti savaşım belirleyecektir!

Asgari ücret tesbit komisyonu 25 Haziran'da ilk toplantısını yaptı. Bu toplantıda taraflar rakam bile önermediler, genel konuşmalar yapıldı ve ikinci toplantı 3 Haziran'a kaldı. Bu durumda en iyimser tahminle asgari ücret temmuzda yürürlüğe girecek.

Asgari ücret tartışmaları sürerken, burjuvazinin çeşitli temsilcileri, asgari ücreti yükseltmenin ve erken saptamanın işçilerin lehine olmadığını(!) "kanıtlamak" için kolları sıvadılar. Bunlardan, Bursa Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası Genel Başkanı İbrahim Yaşar şöyle dedi:

"Yeni iş sahaları ve müteşebbislere en çok ihtiyacımız bulunan bu dönemde asgari ücret konusunda tartışma açmak müteşebbisi ürkütecek, yapılan hesapların geri dönmesine neden olacaktır. Zamanından önce asgari ücret komisyonunun toplanması, işçinin lehine değildir. Bugün herkes tarafından şu veya bu şekilde asgari ücret spekülasyonu yapılırken, işvereninden zam bekleyen işçinin bu beklentisi komisyon kararından sonraya ertelenmiştir." (*Dünya*, 21 Mayıs 1987)

Aman diyor,İbrahim Yaşar, tartışmayı büyütmeyin. İşçide büyük öfke birikmiştir. Erken açılan ve uzayan bir tartışma işçilerin dikkatini iyice asgari ücrete çevirir. Sonra da işçilerin eylemleri başımıza bela olur, diyor.Hükümete akıl veriyor.

Başbakanın kurmaylarından biri de, herhalde işçilerin gazabından duyduğu korku nedeniyle, adını vermeden şöyle demiş:

"Genel anlamda asgari ücretin yeterli olduğu şeklinde bir iddiam yok. Ancak tekrar ediyorum. Asgari ücrete yüzde bir oranında zam yapın bu işsizlik oranını derhal yüzde bir artırır.Yeni asgari ücretin artış oranı aynı zamanda bu nedenle işten atılacak işçilerin de oranı oluyor. Bu ekonomimizin acımasız kuralı. Bu acı kuralı işçilerimize anlatamıyoruz. Asgari ücreti biraz artırsak sonuçta kendi aleyhlerine olacak ama bunu dinleyen kim. Asgari ücretin artırılması kamu açısından avantajlı fakat işçi tarafından dezavantajlıdır." (*Demokrat Ege*, 15 Mayıs 1987)

Bu "kimliği bilinmeyen" yetkili, bir kez, işçileri işsiz bırakmakla tehdit ediyor. Sonra da bu işsizliğin sorumlusunun işçilerin kendilerinin olacağını ileri sürüyor. Ama, bu ülkeyi kim yönetiyor? Burjuvazi. Ekonomik planları, yatırımları kim yapıyor, kararları kim veriyor? Burjuvazi. Üstelik, "ekonomimizin acımasız kuralı" dedikleri, kendilerinin doymak bilmez kâr hırsı ve emek düşmanlığı değil mi? O halde, işçi işsizlikten sorumlu tutulamaz. Burjuvazinin kendi bunalımlarında işçi sınıfının zerrece sorumluluğu yoktur. İşçi, niteliksiz işgücü değerinin bugün net 400 bin lira olduğunu söylüyor. Ve bunu istiyor. Tehditler sökmez.

Ekonomik Bülten yazarı Mehmet Aslıcihan, başbakanın kurmayından da fütursuz bir şekilde aynı şeyleri savunuyor. "Hükümet asgari ücreti artırmak istiyor ama işçileri düşündüğü için artırmıyor" diyor. Asgari ücretin artırılmasının en çok işsizi ilgilendiren bir olay olduğunu, asgari ücret çok yüksek olduğu zaman işsizlerin iş bulma şansının azaldığını ve ülkede işsizliğin çığ gibi büyüdüğünü ileri sürüyor.

Görülüyor ki, işsizliği yaratan, milyonlarca işçiyi açlığa mahkum eden burjuvazi, birdenbire işsizleri düşünür poza bürünüverdi. Hem de yüksek(!) asgari ücret isteyenleri işsizleri düşünmemekle suçlayarak!

Yağma yok. Bu yüzsüz manevraları, ince ve açık tehditleri işçi sınıfı yutmayacaktır. Madem ki hükümet,asgari ücreti artırmak istiyor. O zaman beklemesin, ağzında laf gevelemesin. Asgari ücreti net 400 bin liraya çıkarsın ve her yıl yeniden belirlesin.

Ülkeyi yönetenler onlar, devlet onların devleti. İşsizleri o kadar düşünüyorlarsa, işsizliği kaldırsınlar. Bütün bu sorunların kaynağı kendileri. Çözsünler. Ama, çözemezler, çözemiyorlar, çözemeyecekler. Bu sorunları çözebilecek tek sınıf işçi sınıfının kendisidir. Ülkeyi yönetmek de işçi sınıfının hakkıdır.

Burjuvazi elbette bu durumun, işçi sınıfının iktidara aday olduğunun farkındadır. Toplumdaki huzursuzluğun, yaklaşan devrimci dalganın farkındadır. Aslıcihan'ın yazısından, fütursuzca söylenen "dert değil" sözlerinin yanı sıra yansıyan da bu dalganın kendilerine verdiği huzursuzluktur. "Dert değil" diyor ama, asgari ücret artırılsa da artırılmasa da patlayacak olan huzursuzluğun, aşağı tükürse sakal, yukarı tükürse bıyık türünden bir çıkmaz olduğunun da farkındadır. Aslıcihan şöyle demektedir:

"Tabii ki halkı sevdiğini iddia eden politikacılar 'asgari ücretin sefalet ücreti' olduğunu iddia edeceklerdir...

Kimler ne öneriyor?

İzmir Tic. Odası	60 000TL
Türk Metal	70 000TL
ANKA Ajansı (Ocak)	188 185TL
(Mayıs)	73 620TL
Tarım-İş	90 000TL
H. Cindoruk	90 000TL
Demiryol-İş	90-95 000TL
Basın-İş	100 000TL
Haber-İş	100 000TL
Koop-İş	110 000TL
Tezkoop-İş	100-120 000TL
MİSK	112 000TL
Hak-İş	120 000TL
Harb-İş	150 000TL
Petrol-İş (şimdi)	150 000TL
(*Grev dosyası*'nda)	300 000TL
Otomobil-İş	200 000TL
Türk-İş	200 000TL
Demokrat Ege	210 000TL
TKP-*İşçinin Sesi*	400 000TL

"Ama kazın ayağı hiç de öyle değildir. *Asgari ücretin azlığı büyük bir dert değildir.* Ama asgari ücret yükseltildiği zaman artan işsizliğin yarattığı sosyal problemler çok daha fazladır.

"Milyonlarca kişinin iş beklediği bir ülke olan Türkiye'de yanlış bir asgari ücret uygulaması sosyal sorunları kontrol edilemeyecek bir seviyeye çıkarır.

"(...)

"İlgili herkesin (basın dahil, muhalefet dahil, sendikalar dahil) bu konuya çok dikkatli yaklaşmaları gerekir. Asgari ücret sadece çalışanları ilgilendiren bir sorun değildir. Türkiye'nin geleceğini, sosyal huzuru ilgilendiren bir konudur." (*agy)*(abç)

Basını, muhalefeti, hatta sendikaları yardıma çağıran bu dil, fütursuz ve küstah bir burjuvanın dilidir. Ama güçlü konumlardan değil de zayıf, güçsüz konumlardan konuştuğunu bilen ürkek bir burjuvanın üslubuna sahiptir. Devrim korkusu bilinçaltlarına derinden yer etmiştir.

Sendikaların tutumu

Burjuvazinin asgari ücret konusunda tutumu böyle. Ama, sendikalardan da tutarsız yaklaşımlar yapıldığı görülüyor.

Örneğin Petrol-İş sendikası, geçtiğimiz günlerde yayınladığı *Grev Dosyası*'nda ücretlerin net 300 bin lira olması durumunda başkaca sosyal yardımlara gerek kalmayacağını ileri sürüyordu. Altında da sendika yöneticilerinin imzası vardı. Ama şimdi öğreniyoruz ki aynı Petrol-İş, asgari ücretin, yani başkaca hiçbir sosyal yardıma ihtiyaç duymamak için *niteliksiz* işgücünün sahip olması gereken değerin 150 bin lira olmasını önermiş. O zaman sormak gerekir, sendikalar araştırmaları niye yapıyorlar? Kendi savaşımlarına temel yapmak için kullanmayacaklarsa bunca araştırma niye?

Nasıl olsa burjuvazi vermez, diye düşünüyorlarsa bu da doğru bir akıl yürütme değil. Bilimsel araştırmanın ortaya çıkardığı, asgari ücretin, yani niteliksiz işgücünün değerinin bugünkü koşullar altında ne olması gerektiğidir. Sendikanın yapacağı, yaşamın içinden çıkan bu bilgiyi asgari ücret savaşımına temel yapmak, yaşamın dayattığını, *olması gerekeni* işçi sınıfı için istemektir. Burjuvazi bunu vermek ister ya da istemez, kendi bileceği iştir. Ama sonucu belirleyecek olan, sendikasıyla diğer örgütleriyle işçi sınıfının yükselteceği *savaşımdır.*

Tutarsızlıklara bir diğer örnek de Anka ajansından geliyor. Bu kuruluş,ocak ayında yaptığı ve tekzip edilmemiş bir araştırmada "asgari ücrete esas harcamalar toplamının 188 bin 185 liraya yükseldiğini" bulmuştu. (*Günaydın*, 14 Ocak 1987) Aynı ajansın mayıs ayında yaptığı bir araştırmada bulduğu ise 73 bin 620 lira. (*Tercüman*, 28 Mayıs 1987) Ne oldu şimdi? Eğer araştırma sonuçları bilinçli olarak değiştirilmediyse, önemli bir yanlışlık yapıldı. Ya da, biz farkında olmadan Türkiye'de fiyatlar dehşetli ucuzladı(!) 188 binin gerçeği yansıtmaktan çok uzak bir rakam olduğu da zaten açıktır. Bu da ayrı bir konu. Yukarıda aktardıklarımızdan da görülüyor ki, asgari ücret konusu nesnel olarak ne denli önemli bir savaşım odağı olduğunu burjuvazinin ağzından gösteriyor. Ama, tartışma zikzaklı bir çizgi izliyor. Sendikaların hiçbiri niteliksiz işgücünün bugünkü değerinin karşılığı olan net 400 bin lirayı önermiyor. Bu gerçekçi istemi yükseltmemekle kalmıyorlar. Kendi önerdiklerinde de tutarlı ve kararlı olamıyorlar.

Örneğin, 15 Mayıs'da asgari ücret 200 bin lira olmalıdır diyen Türk-İş daha sonra bu rakamdan bahsetmedi. Türk-İş genel eğitim sekreteri Mustafa Başoğlu, asgari ücret tespit komisyonunun 25 Mayıs'taki toplantısında yaptığı konuşmada genel ilkelerden söz etti, rakam vermedi.

İşçi sınıfı güçlü bir konumdadır. İstemlerini tutarlılıkla ve ısrarla yükseltmekte kararlıdır. Türk-İş ve ona bağlı sendikalar sınıfın bu kararlılığına dayanmalı, asgari ücret savaşımını ülke çapında bir savaşım odağı olarak hızlandırmalıdırlar.

Nezihe Dalyan

Devrimci g len ğimiz 15-16 Haziran 1970

15-16 Haziran işçilerin, kendiliğinden ayaklanmasıydı. İşçilerin burjuvaziye sert bir şamar vurduğu, 100 bin işçinin İstanbul sokaklarını doldurduğu gündü.

O gün işçiler 274-275 sayılı sendikalar yasası ile grev ve toplu sözleşme haklarına el atılmasın diye sokağa çıktılar. Burjuvazi ordusuyla, polisiyle işçilerin yürüyüşünü durdurmak istedi. İşte o zaman, işçiler tankları, barikatları aşarak askerleri, polisleri köşeye sıkıştırdılar.

İşçi sınıfı o büyük günden 1980'e gelinceye kadar, 1 Mayıslarda, DGM direnişlerinde, Profilo, Demir Döküm grevlerinde, İzmir ayaklanmasında nice devrimci deneyimler biriktirdi. Savaşarak bir dizi haklar aldı.

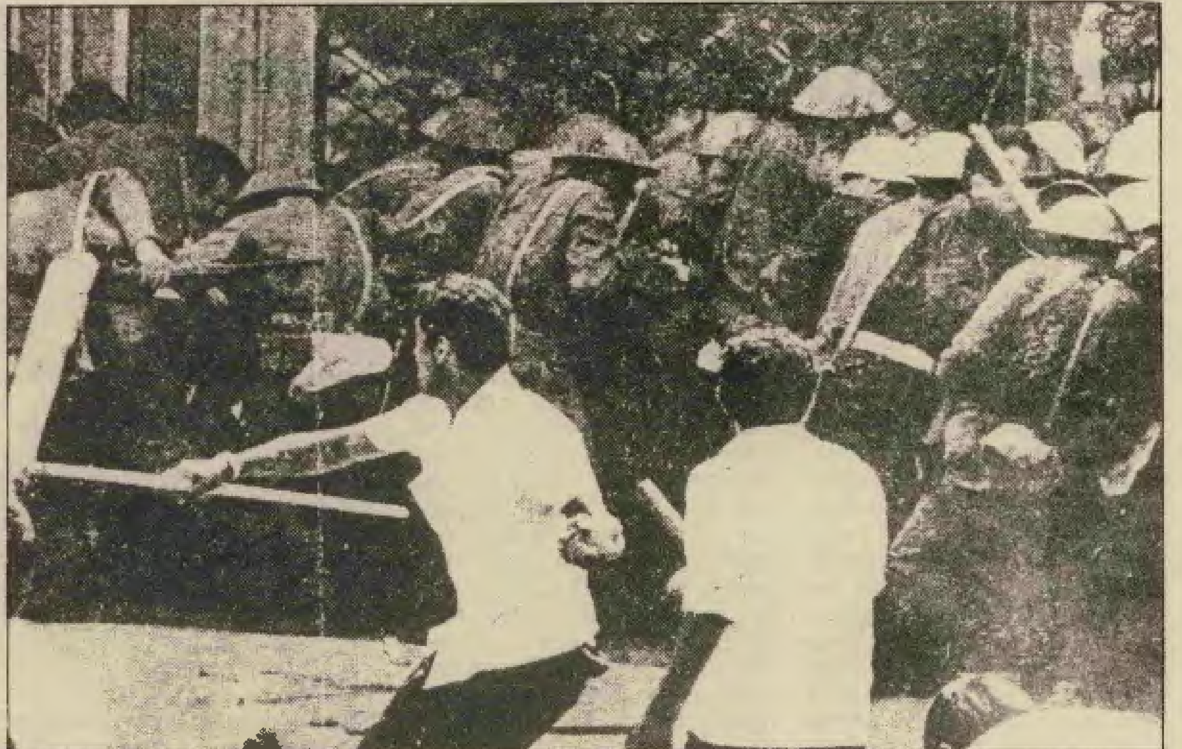
1980'de faşizm ve ardından gelen Özal hükümeti işçi haklarını budadı. Çıkarılan iş yasaları ile işçilerin varolan sınırlı haklarına, eline geçen birkaç kuruşa da el atıldı. Bugün ücret ve haklar 1970'in gerisine kaymıştır.

Ama bugün işçi sınıfımızın bir devrimci durum ve faşizm deneyimi vardır. İşçi sınıfımızın bugünkü düzeyi, 1970'den çok daha ilerdedir. İşçiler mitinglerde, grevlerde "işçiler elele genel greve" belgisini haykırıyorlar.

15-16 Haziran 1970'de "işçi ordu elele" belgisiyle yürümeye başlayan işçiler iki adım ötede orduyu, polisi köşeye sıkıştırmışlardı ve 1980'de de devrimin eşiğine geldiler. Bugün "işçiler elele genel greve", "işçiler yürüsün demokrasi büyüsün", "işçiler birleşin iktidara yerleşin" belgileriyle savaşıma dalan işçiler yarın devrimi zadere götüreceklerdir.

Yaşasın 15-16 Haziran!

Devrimci gelenek ve güzel gelecek işçi sınıfının hünerli ellerindedir!

15-16 Haziran'da koca işçi sınıfımız, hayatı yaratan yüzbinler İstanbul'da ayaklandı. Ordu polis dinlemedi. İşçi sınıfının burjuvaziye şamar attığı 15-16 Haziran'ı çok güzel anlatan bu resmi daha önce birkaç kez bastık. Daha güzeli ortaya çıkana kadar da basacağız.

☭

NETAŞ İŞÇİLERİNE MEKTUP

Tehditleri fırsata dönüştürmek için

Değerli işçi arkadaşlar,

Tensikat karşısında duyduğunuz üzüntü ve öfkeyi, Otomobil-İş merkez yönetiminin belkemiksizliği karşısında duyduğunuz güvensizlik nedeniyle yeterince dile getiremiyorsunuz. Bunun sıkıntısı içindesiniz. İşçi hareketine bir dönemeç yaşatmış önemli bir grevin militanları olarak sizler de bilirsiniz ki işçi sınıfının mücadelesinde kazanımlar, başarılar olduğu gibi, sıkıntılı dönemler de olur. Önemli olan sorunlardan ders çıkartıp, tehdidi fırsata dönüştürebilmektir.

Sendika merkez yönetiminin belkemiksiz, uzlaşmacı tutumunu beğenmemekte, bu tutuma güvenmemekte sonuna kadar haklısınız. Ama sendikanıza sahip çıkın! Netaş grevinin sonuna doğru hepten rafa kaldırılan, "tabanın söz ve karar sahibi olması" ilkesini uygulayın ve uygulatın.

"İşçinin onuru sermayeyi yenecektir" Netaş grevinin sloganı olarak hep hatırlanacak. Merkez yöneticileri, bu sloganın tam tersine, işverene el altından haberler göndermişler, gerici arabuluculara boyun eğmişler, gizli pazarlıklar yürütmüşlerdir. Şimdi de tensikat karşısında yere bakıp yürek yakıyorlar. Kimin onuru kimi yensin diye çalışıyorlar?

İşçi arkadaşlar,

Sendikanıza sahip çıkın ve sendikanın Teletaş'ta örgütlenme çalışmasına aktif katılın. Netaş, Teletaş ve hatta bir üçüncü firma daha birbiriyle rekabet içindedirler. Bu rekabeti hükümet iyice kışkırtmaktadır.

Bu rekabetin buralardaki işçiler arasına yansıtılmasına izin verilirse, bugün Netaş'ta yarın Teletaş'ta, işçinin sırtından ucuzluk yapmak için dizi dizi önlemler getirilecektir. Firmaların rekabetinden işçilerin zararlı çıkmaması için özellikle bu firmalardaki işçilerin örgütlü birliği büyük önem taşımaktadır.

İşçi arkadaşlar,

Yalnızca o firmalardaki işçilerin bir küçük sendikada birliği de yetmiyor. Sendikanıza sahip çıkın ve onu da alıp Türk-İş'e götürün.

Bugüne dek Otomobil-İş'in bağımsız varlığının gerekçesi olarak, onun yönetiminin çok ilerici olduğu, oysa aynı işkolundaki Türk Metal'in gerici yönetime sahip olduğu söylendi. Evet, Türk Metal yönetimi azılı gericidir. Ama pratiğin gösterdiği bir gerçek var:

Sendikayı asıl belirlemesi gereken, ister Türk Metal'de ister Otomobil-İş'te olsun, yönetimler değil tabandır. Taban söz ve karar sahibi olduktan sonra, Türk Metal'in yönetimi bile hizaya sokulur. Öyleyse neden bağımsız sendika?

Bugünün dünyasında başarılı sendikal mücadele, hem ülke çapında, hem uluslararası çapta birliği dayatıyor.

Netaş'taki ve birçok başka fabrikadaki tehdidi fırsata dönüştürmenin yolu sendikaya sahip çıkıp, sendikal demokrasi, sendikal birlik ve militan eylem doğrultusunda adım atmaktan geçiyor. Bu ise, yalnızca Türk Metal'deki gibi azılı gerici kara yönetimleri değil, aynı zamanda Otomobil-İş'teki gibi sosyal demokrat oportünist karması sarıpembe yönetimleri de silkelemekten geçiyor.

Değerli işçi arkadaşlar,

Şanlı bir grevle işçi hareketine dönemeç aldırdınız, şimdi karşılaştığınız sorunlarla da, öğretici dersler aldırıyorsunuz.

En içten selamlarımızla

TKP—İşçinin Sesi
Merkez Komitesi

HABER I *Beklenen bir olay:*

Netaş'ta tensikata gidildi

12 Eylül sonrasının ilk büyük grevini yapan Netaş'ta 15 Mayıs 1987 günü büyük bir tensikat yapıldı. İlk ağızda 158 işçinin işine son verildi. İşten çıkartılanların çok büyük bir bölümü, sendikada aktif görev almış işçilerden oluşuyor.

Netaş'ta 1975 yılında DİSK'e bağlı Maden-İş sendikası örgütlenmişti. O dönemde de 25 işçi işten çıkartılmış, daha sonra yapılan 35 günlük direniş sonunda bu işçilerden 21'i işe geri dönmüştü. Bu 21 kişiden fabrikada kalanlar, şimdi çıkartılanlar arasında yer alıyor. 1975 ile 1980 yılları arasında, sendikada ünite temsilciliği, temsilcilik, delegelik yapan, şube ve bölge seçimli organlarında görev alan ne kadar işçi varsa tensikata uğrayanlar arasındalar!

Bu "operasyon"un MESS tezgahlı olduğu her halinden belli oluyor. Netaş işvereni, grev sonrasında MESS'e üye olmuştu. MESS'in kendisine üye olan işyerlerinde ilk yaptığı, büyük bir kadro temizliğidir. Netaş'ta da iki ayı aşkın süredir bunun hazırlığı yapılıyordu. İşçiler bu hazırlığı sezinliyor ve sendikayı bu yönde uyarıyorlardı. Bir önlem alınmasını, sessiz kalınmamasını istiyorlardı.

Ancak işçilerin uyarıları pek yankı bulmadı. Hatta "genel merkezi yıpratma çabaları" olarak bile değerlendirildi.

Son gün

15 Mayıs Cuma günü, tensikat havası daha sabahtan fabrikaya yayılmıştı. Bir akşam önce muhasebe departmanı, gece yarısına kadar çalışıp, 158 kişilik çıkış bordroları hazırlanmış. Bu, kulaktan kulağa yayılarak, işçilere kadar inmiş.

Bunu duyanlar doğru temsilcilik odasına koşuyorlar. Temsilcilerden "yok öyle birşey" yanıtını alıyorlar. Temsilciler genel merkezi arayıp durumu bildiriyorlar. Genel örgütlenme sekreteri İsmail Aykanat, Netaş'a gelip işverenle görüşme yapıyor. Görüşmede neler konuşulduğunu kimse bilmiyor. Aykanat kimseyle görüşmeden fabrikadan ayrılmıştır.

Öğlen fabrikaya dönen bazı işçilerin yolu girişte kesiliyor, içeri girmeleri engelleniyor. O kargaşa içerisinde, personel müdürü Aykut Gülseven kapıya geliyor ve "bırakın girsinler, daha değil!" diyor.

Saat 14.30-15.00 arası kısım şefleri tek tek işçilere, revirden çağırıldıklarını bildiriyorlar. İlk birkaç işçinin dışında kimse gitmiyor. İşçiler yavaş yavaş işi bırakıyor. İdareciler, ortalıktan teker teker kayboluyorlar. Sendikadan hiç ses çıkmıyor! Saat 16.00'ya doğru sendikadan perspektif geliyor: Şubeye gidin bekleyin!

Saat 18.08'de baştemsilci kapıda işçileri servis araçlarına binmeyi boykot etmeye çağırdığı zaman, fabrikanın beşte dördü araçlara binmiş durumdadır!

Şube'de

İşten çıkartılan işçiler şubede merkez yöneticilerini fazla beklemiyorlar. Tensikat tamamlandıktan sonra genel sekreter ve genel başkan vekili şubeye geliyorlar ve işverenin, yasal haklarını kullandığını(!) işçilere anlatıyorlar.

İşten atılan genç işçilerden biri merkez yöneticilerine şöyle diyor:

— Bu 158 kişinin hesabını vereceksiniz. Hem de bize değil işçi sınıfına...

Genel sekreterin başı önde, "mahçup" bir durumda, bakmaktan başka yaptığı, söylediği birşey yok.

Bu arada moralini bozmayan, hatta şaka yapabilen işçiler var. Toplantı salonunun dışındaki küçük odalardan birinde oturan 8-10 işçiden biri, şakayla, bir gözlemini aktarıyor:

— Abi, üç gün önce genel başkan geldi. Fabrikayı dolaştı. Kimlerin elini sıktıysa onlar atıldı!

— İşten çıkartılan işçilerin hemen hepsinin eylem önerisi var:

— Toplu olarak açlık grevi yapalım.

— Yürüyüş yapalım.

— Daha etkin eylem yapalım.

Genel merkez bu konuda hiçbir şey söylemiyor. Ertesi günü merkezde toplanıp karar alacaklarını söylüyorlar.

Şu ana kadar ortaya çıkmış bir eylem kararı yok. (Daha sonraki eylem kararları ayrı bir haber olarak veriliyor — *İ.S.*)

Kemal Yıldıran, İstanbul

HABER II *Netaş işçileri 15-16 Haziran'da Ankara'ya yürüyorlar*

Tensikata karşı eyl ml r

Netaş'ta tensikata karşı çıkan işçilerin eylem önerilerine sendika merkez yönetimi ilgisiz kaldı. Merkez yönetiminin vurdumduymazlığına tepki gösteren işçiler, tensikatı protesto için Ankara'ya yürüyecekler.

Netaş'ta tensikat sonrasında yapılması kararlaştırılan eylemler şunlardı:

— Açlık grevi,
— Ölüm orucu,
— Ankara'ya yürüyüş.

Bu eylemlere genel merkez de katılmayı taahhüt etti. Hatta genel sekreter, 15 Mayıs akşamı ölüm orucu için söz verdi. Sonradan "işlerinin çokluğu" nedeniyle bu eyleminden vazgeçti. Ancak eylem yapan işçileri sonuna kadar destekleyecekti.

18 Mayıs Pazartesi günü Siyah Çelenk eylemi yapıldı. Genel başkan ve yardımcısıyla işten çıkan 40-50 işçi, öğlen saatlerinde Netaş'ın kapısına siyah çelenk bıraktılar.

Eylemden sonra Ümraniye şubesinde toplanan işçilerle merkez yöneticileri tartıştılar. Genel sekreter Özdoğan, "işlerinin çokluğu" nedeniyle eylemlere katılamayacağını burada açıkladı. İşçiler de merkez yöneticilerine şöyle dediler: "Biz artık ne yapsak geri dönemeyiz. Önemli olan Otomobil-İş'in Netaş'ta kalabilmesidir. Bu eylemler bizden çok sizi ilgilendiriyor. Bu çapta işçi çıkartılıyor, hiçbir tepki gösterilmiyor. Tensikatın arkası gelirse ne yapacaksınız?"

Ancak merkez yönetiminin böyle bir derdi yoktu. Onların düşündüğü bu işçileri bir an önce dağıtmaktı. Bunda da başarılı oldular. Grevde işyeri temsilciliği yapanlar, işten çıktıktan sonra bir kez bile sendikaya uğramadılar. Çünkü sendikaya karşı güvenlerini yitirmişlerdi. Onlar gibi daha nicelerí aynı tavır içine girdiler.

Merkezin ilgisizliği karşısında işçiler "birşeyler" yapmak için harekete geçtiler. Ankara'ya yürüyüş için merkezi onlar ikna ettiler.

21 Mayıs'ta, işyeri temsilcilerinden dördü sabah açlık grevine başladı. Oysa temsilciler tamamı 8 fabrika, 3 montaj olmak üzere 11'dir. İşçilerden eyleme katılan ise sadece 4 kişidir.

14 Haziran'da yapılacak şube kongresi için Netaş'ta yapılan delege seçimlerinde, baştemsilci de delege seçilemedi. Netaş'ta seçilen delege sayısı 140'tır. Liste başında yeralan baştemsilcinin seçilememesi işçilerin sendika yönetimine duydukları tepkinin yansımasıdır.

Kemal Yıldıran, İstanbul

Netaş'ta tensikatın ardında, Otomobil-İş merkezinin uzlaşmacılığı vardır.

Netaş'ta tensikatın ardındaki gerçek

Militan işçileri kof bir kalabalığa çevirmek isteyen uzlaşmacılığa karşı sendikamıza ve sınıf sendikacılığının ilkelerine sahip çıkacağız.

1980 sonrasının en önemli grevini gerçekleştiren Netaş'ta, grevin önemiyle orantılı büyük bir işçi kıyımı yaşandı. İşten çıkartılanların hepsi, sendikal etkinliklere katılmış, işyeri temsilciliği yapmış, sendika organlarında görev almış, sınıf bilinci kazanmış işçiler. İnsanların yaşama hakkından sonraki en kutsal hakkı olan 'çalışma hakkı' işçilerin elinden pervasızca alındı.

Şimdiye kadar bu çapta bir kıyım Netaş'ta yaşanmamıştı. Saldırının boyutu ve "teknikliği" bu işin "uzman bir kuruluş" tarafından yapılabileceğini hemen akla getiriyor.

Netaş işçileri, üç ay süren grevleri ile Türkiye'de birşeyleri yerlerinden oynattılar. İşçi sınıfına yönelik baskı ve yıldırma sisteminin geriletilebileceğini gösterdiler. Üstelik bunun için birilerinin gerçek "demokrasiyi getirmeleri"ni beklemek gerekmediğini, tersine, gerçek demokrasinin ancak işçilerin etkin çabaları ile mümkün olabileceğini sergilediler. İşçi sınıfı arasında dayanışma yapmanın yasalarla sınırlandırılamayacağı ortaya çıktı.Ortaya çıktı ki, grev yerine çadır kurdurulmaması, grev yerini ıssızlaştırmıyor, grevcileri yalnız bırakamıyor. Toplu ziyaretler, dayanışma canlılığını gösteriyordu. Ümraniye Şube binası yirmi dört saat açık kalarak bir grev-üssü haline geliyordu. Netaş grevinin yarattığı heyecan ülke sınırlarını aşıyor, uluslararası bir nitelik kazanıyordu.

Sermaye açısından bunlar, "affedilecek şeyler" değildi!

Grevin sonlarına doğru, Netaş işvereni kendisini MESS'in kollarına attı. Sözleşme Netaş işvereni tarafından imzalandı. İmzadan sonrası MESS'e havale edildi.

MESS kendisine bağlı fabrikalarda çalışan metal işçilerine karşı, geçmişten beri "kan davası" gibi mücadele vermektedir. 1976 DGM Direnişi'nde işten çıkarttığı işçilerin isimlerini kara listeler halinde tüm fabrikalara dağıtmıştı. 12 Eylül sonrasında yeniden sendikal faaliyet başladığında, bünyesine katılan tüm fabriklarda sendikal görevler almış ne kadar işçi varsa, hepsini kapının önüne koymuştu. Bu kıyım, MAN'da 110, UZEL'de 200, ARÇELİK'te 250, NASAŞ'ta 400 işçiye ulaşmıştı.

Netaş'ta böyle bir kıyımın yapılamamış olması bazı çevrelerde rahatsızlık yaratıyordu. Netaş grevi sonrasında işverenin MESS'e girmesi, bu eksikliğin giderilmesi yolunu açtı.

Grev dönüşü fabrikada "Tensikat" sözleri açık açık söylenir, konuşulur oldu. MESS'in böyle bir işe girişmesi için hazırlığını yapması gerekiyordu. Başında da söylediğimiz gibi, bu iş "uzmanlık" istiyordu. Önce işçiler buna psikolojik açıdan hazırlanmalıydı!

İşe önce işçi nakilleriyle başladılar. Toplu sözleşmede aksine hüküm bulunduğu halde, işçileri istekleri dışında, başka kısımlara verdiler. Tepki ölçtüler. Çünkü açıkça sözleşmeyi çiğniyorlardı.

Burada işçilerden hemen hiç tepki gelmedi. İşyeri temsilcileri ve sendikalardan da ses çıkmadı!

İşçiye ne oldu?

Grev süresince Netaş işçileri büyük bir direnme gücü gösterdiler. Tek iş yerinde de olsa, grevin nasıl boyutlanacağına güzel örnekler verdiler. Kimi zaman toplu olarak fabrikanın önüne dikildiler. Kimi zaman valiliğin kapısını tuttular. Kimi zaman da bölge çalışma müdürlüğünün koridorlarını işgal ettiler.

Böylesine militanca tavırlar sergileyen Netaş işçileri, nasıl oldu da, fabrikada tepkisiz, tensikatı bekler duruma geldiler? Bunu anlayabilmek için, geriye grev günlerine dönmek gerek.

Sendikanın hazırlanırken çok titiz bir şekilde uyguladığı "tabanın söz ve karar sahibi olma" ilkesinin, grev sürerken ve bitirilirken pervasızca çiğnendiği gözlemlenmiştir. Grev sürerken iki kez görüşme yapılmıştır. Görüşme teklifinin "işverenden" geldiği söylenmiştir. Gerçeğin böyle olduğu ise kuşkuludur.

İki görüşmede de işveren hiçbir yeni öneri getirmemiştir. Oysa sendika merkezi ilk görüşmede teklifleri önemli ölçüde geri çekmiştir. (Saat ücretlerinde saat başına 459 TL'den 300 TL'ye, ikramiyede iki maaştan bir maaşa, sosyal önlemlerde 260 bin TL'ye inmiştir.) Bütün bunlar değil işçilere, grevi yürüten kadrolara, işyeri temsilcilerine, hatta şube yöneticilerine dahi danışılmadan yapılmıştır.

İkinci görüşme sendika genel sekreterinin "kişisel gayretleriyle" sağlanmıştır. İşveren, sendika merkezinin bu gayretlerine "ilgisiz" kalmamış, görüşme talebini memnuniyetle kabul etmiştir.

Görüşme öncesinde, Genel Sekreter, şube grev komitesi ile yaptığı ön toplantıda, "disiplin kurulu, montajda işçi nakilleri vb. idari maddeleri geçin, bunlarda ısrarlı olmadığımızı işverenin avukatına söyledim" demiştir.

Oysa bu maddeler, grevin temel nedenlerini oluşturuyordu. Daha masaya bile oturulmadan bunlardan vazgeçmek, üstelik bunu tabana danışmadan, danışmaya gerek bile görmeden yapabilmek "basit bir hata" olarak kabul edilemez.

Hele, sendika yönetim kurulundan bir yöneticinin (genel sekreter), Netaş hissedarlarından ve Netaş Yönetim Kurulu üyesi Yavuz Kireç ile görüşmeye gitmesi, grevin içini kemiren ve onu koflaşmaya iten talihsiz girişimlerdir. Çünkü burada da görüşme isteği, sendika merkezinden gelmiştir.

Boğaz sırtlarında yapılan bu "gizli" görüşme, sadece işçilerden gizli olmuştur. Bu tipte uzlaşma "gayretlerini" üst yönetimi sağcı olan sendikaların "diyalog" politikalarından ayırdetmek oldukça güçtür. Tabandaki işçinin militanlığına karşın, üst yönetimin uzlaşmacı eğilimi, Netaş grevinde direnen potansiyelin masaya yansıtılmasına engel olmuştur.

İkinci görüşme öncesinde "merkezi" olarak yapılan bu girişimler, şube yönetiminin ve işyeri temsilcilerinin sert tepkilerine neden olmuştur. Ancak işveren sendika merkezindeki bu bitik ve yılgın havayı soluyarak teneffüs etmiştir.

Kavganın en sert yerinde, sendikadan üst üste yapılan uzlaşma çağrıları, işverene uzun vadede, hareket alanı açmıştır.

Grevin bitiriliş biçimi de sınıf sendikacılığı ile uzak yakın ilgisi olmayan yöntemlerle olmuştur.

Grevin sonuçlandırılmasında, şube grevin geliştiği boyuta uygun bir militanlıkta bitirilmesini öneriyordu. Genel merkez ise "akılcı bir yol" izlenmesi yanlısıydı. "Amaç, ne pahasına olursa olsun Netaş'ta var olmaktı, bu nedenle merkez bir arabulucu bulmanın yollarını arayacaktı."

Oysa arabulucu çoktan bulunmuştu. İşçi haklarının en fazla gaspedildiği 12 Eylül döneminin çalışma bakanı Prof. Turan Esener. Sözleşme imzalanmadan önce, 16 Şubat tarihli *Güneş* gazetesinin "Netaş'ta anlaşma" manşeti atmasının bir anlamı vardı. Esener'in arabuluculuğunda, pürüzler giderilmiş, Ankara'ya da formaliteler kalmıştı.

Bütün bunlar olurken, hiçbir biçimde taban bilgilendirilmemiş, "taban söz ve karar sahibidir" ilkesi ayaklar altına alınmıştır.

Uyarıldılar

Genel merkez yöneticileri uyarılmıştı: Eğer grev, bu biçimde uzlaşma yolları zorlanarak bitirilirse, arkadan gelecek bir tensikat önlenemez. Netaş'taki militan yapıyı kof bir kalabalığa dönüştürürseniz, işte o zaman Netaş'ta sendikal yapı riske sokulmuş olur. Sendikaya olan güven sarsılır. Direnecek insan bulunamaz olur. Bunun zararı sadece Otomobil-İş'le sınırlı kalmaz, sınıfı yaralar.

Bunları anlayabilmek için, işçi özünü yitirmemiş sendikal önderler gereklidir. Bunlar, sendikanın çıkarları diye kendi kısa vadeli çıkarlarını öne koyanların anlayabileceği şeyler değildir.

Sadece Netaş'ta değil her yerde, tabanın söz hakkına saygı duymak çözüm yolunda ilk duraktır. Sendika içi demokrasiyi eksiksiz işletmek sağlıklı yolları açar. Hele grev gibi bir mücadelede buna en fazla gerek vardır. Netaş grevinin son aşamasında bu ilke işletilmediği için sendika merkezi tabandan uzaklaşmıştır. İşçi sınıfına güven duymayanlar, bir an önce, nasıl olursa olsun uzlaşma eğilimi içine girmişlerdir. Bu anlayışla grev bitirilebilir. Bitirildi de... Ancak grev sonrası böylesine bir saldırıyı göğüslemek mümkün olmaz. Olamamıştır da...

1980'lerin sonlarına doğru, Türkiye'de sınıf çelişkileri yine hızla keskinleşiyor. Dış pazarlardan "yeterince" pay kapma şansı çok az olan tekellerin, dönüp dolaşıp içerde sömürüyü yeniden, daha da arttırmaktan başka yolları yoktur. Bu nedenle sermayenin uzlaşmaya elverişli koşulları da yoktur.

Bu demektir ki sarı sendikacılığın devri kapanmıştır. Artık "bu saatten sonra" uzlaşmacılıkla bir yere varılamaz. Mücadele çetinleşmektedir. Yapılması gereken çetin mücadele koşullarına uyum sağlamaktır. Onun gereklerini yerine getirmektir.

Böyle bir yapıyı sendikal alanda oluşturmak için sınıf sendikacılığı normlarına koşulsuz uyulmalıdır. Netaş'ta ve her yerde mücadelenin önünü açmanın yolu buradan geçmektedir.

Kemal Yıldıran, İstanbul

Sarı sendikacılığın devri kapanmıştır. Uzlaşmacılıkla bir yere varılamaz. Çetinleşen mücadele koşullarına uyum yapmak, sendikaya sahip çıkmak, "tabanın söz ve karar sahibi olmasını" pratikte sağlamak gerekiyor.

İkibin kadın, 18 Mayıs'ta İstanbul'da "dayağa" karşı yürüdü.

Dayağa karşı çıkalım, düzene dayak atalım!

"Koca dayağı" kadınların en önemli sorunlarından biridir. Mutlaka dayağa karşı savaşım verilmelidir. Ancak, bu, sömürü düzenine karşı çıkmadan yapılırsa, dayağı kaldırmaya yetmez. Dayağa karşı savaş sömürüye karşı savaştan ayrılmaz. Bu savaşta kadın ve erkek emekçilerin çıkarları ortaktır.

Nurten Keskin

18 Mayıs Pazar günü iki bin dolayında kadın İstanbul'da koca dayağına karşı yürüdü.

Kadınların bu yürüyüşü 12 Eylül'den sonra ilk büyük kadın yürüyüşü olması ve kadınların yığınsal katılımı açısından çok önemlidir. Kadınların kendi sorunlarına sahip çıktığını, sorunlarının çözümü için sokağa çıkma, militan eylem yapma isteğini göstermiştir. Ancak yürüyüşü düzenleyenlerin bu militan savaşım isteğini sınırlama, düzen çerçevesine hapsetme amacını da göstermiştir.

Kocasından dayak yemek kadınların en önemli sorunlarından biridir. Mutlaka buna karşı çıkılmalı, dayağa karşı savaşım verilmelidir. Ancak erkeğe bu "ayrıcalığı" veren sömürü düzenidir. Sömürü düzenine karşı çıkmadan dayağa karşı çıkmak dayağı kaldırmaya yetmez. Kadınların bu düzende dayak gibi daha yüzlerce aşağılanma ve baskıyla karşı karşıyadır.

Toplum çapında koca bir sınıfı, işçi sınıfını ezen, sömüren burjuvazi bu sınıfın içinde de işçi emekçi kadını iki kat ezmekte sömürmektedir.

En başta, erkek işçiyle aynı işi yapsa bile daha düşük ücret ödeyerek iki kat sömürmektedir.

"Ailenin reisi erkektir" diyerek yasalarla baskı altında tutmaktadır.

Açlıkla, kreş sorunuyla, gecekondu yıkımıyla ezmektedir.

Bu sorunlar işçi ve emekçi kadınların en yakıcı ve düzenle bağı en açık olan sorunlarıdır. Kocasından dayak yemek ise çok önemli bir sorundur, ama düzenle bağı en gizli duran sorunlardan biridir. Bu yüzden dayağa karşı çıkarken düzenle bağını açık etmek çok daha büyük önem taşır.

Feminizm burjuva ideolojisidir

Yürüyüşü düzenleyen feministlerin yaptığı, bunun tam tersi olmuştur. Eylemi koca dayağıyla sınırlamışlar, böylece kapitalist sömürü düzeninin her şeyin temelinde yatan saldırganlığını gözlerden saklamışlardır.

Asıl olarak sınıflı toplumun, sömürü düzeninin bir suçu olan koca dayağını yalnızca kocalara, erkeklere karşı bir eylemle sınırlamak düzenin belirleyici suçunu affetmek demektir. Nitekim saptanan sloganlarda bu açıkça yansımaktadır: "Dayak nerden çıktıysa oraya", "dayağın çıktığı cenneti istemiyoruz" sloganları dayağın çıkış yerini bulanıklaştırmaktadır.

Oysa dayağın çıktığı "cennet" sömürü düzenidir ve bu sömürü düzeni burjuvazi için cennet, işçi sınıfı için özellikle de kadın işçiler için bir cehennemdir.

Feminizm bir burjuva ideolojisidir. Bunu düzenledikleri yürüyüşte burjuva düzene karşı tek bir slogan saptamamakla bir kez daha göstermişlerdir. "Eşit işe eşit ücret" gibi, "her işyerinde her mahallede kreş" gibi, "gecekondu yıkımına, açlığa, pahalılığa karşı savaşım" gibi işçi ve emekçi kadının en canalıcı sorunlarını akıllarına bile getirmemişlerdir.

Dahası, feministler kadınların eşit haklar için savaşımını üstünlük savaşımına dönüştürmeye çalışmaktadırlar. "Gelecek kadındır" gibi sloganlar bunu açıkça göstermektedir.

Feministler açmazdadır

Feministler kadınların devrimci savaşımını başka bir yola döndürebilmek için kolları sıvamışlardır. Bu yürüyüş de bu amaçlıdır ama feministler kendilerini İngiltere'de, Fransa'da filan sanmasınlar. Evde kaynatacak çorbası kalmayan kadın "dayak"la sınırlı eylemlerle durdurulamaz. Çelişkiler o denli keskindir ki böyle sınırlı amaçla da olsa kadını sokağa dökmek "tehlikelidir".

Feministler de burjuvazi de görecektir ki Türkiye'de kadın "dayak"la başlar düzenle bitirir.

Feministlerin işçi kadının kurtuluşu diye bir sorunu yoktur

Feministler kadınların çok haklı bir sorununu yakalamış ama onun hedefini saptırmaya çalışmışlardır. Onların işçi sınıfı ve işçi kadının kurtuluşu diye bir sorunu yoktur. Bu, saptadıkları sloganlarda da, sadece erkekleri hedef alan bir eylem düzenlemelerinde de, verdikleri demeçlerde

de yansıyor. Semra Özal'ın Türk Kadınını Güçlendirme Vakfı tarafından "yılın annesi ve kadını" seçilmesine karşı Zehra Başar şöyle diyor: "Yılın anneleri aydın kadınlar, tarlada çalışan kadınlar ve ev kadınlarıdır." Semra Özal'ın seçilmesine karşı çıkıyor. Güzel, ama olması gerekenlerden, asıl çileleri çeken sömürülenlerden bahsetmiyor. İşçi kadının adı geçmiyor. Zehra Başar işçi kadın diye bir derdi olmadığını başka bir şekilde de şöyle dile getiriyor:

"Sosyal, siyasal ve sınıfsal konumuna bakmadan salt kadın olmanın asgari koşul olduğu bir dernek çalışması yapmayı amaçlıyoruz." İşçi kadının adı yine geçmiyor!

İşçi kadın, işçi erkekle ortak savaşım veriyor

İşçi ve emekçi kadının sorunu eşitsizlik ve sömürünün kalkmasıdır. Şimdiye dek ben ezildim. bundan sonra da ben ezeyim anlayışı değildir. Böyle bir savaşım haklı bir savaşım olamaz, haklı olmayan savaşım kalıcı bir zafer kazanamaz. İşçi sınıfı, tarihteki şimdi ben sömürülüyorum, bundan sonra ben sömüreyim demeyen ilk ve tek sınıftır. İşçi kadın da aynı sınıf çıkarını savunur. Onun savaşımı da, hep kadınlar ezildi biraz da erkekler ezilsin savaşımı değildir. Bu anlayış burjuva rekabet anlayışının ürünüdür.

"Gelecek kadındır" demek kadın işçiyle erkek işçiyi birbirine rakip görmek demektir. Nesnel olarak kadınları erkeğe karşı savaşım hattına çekerek işçi sınıfı hareketini bölmek demektir. Oysa tam tersine kadın ve erkek işçi, kadınların daha fazla ezilme ve sömürülmeleri de dahil olmak üzere her türlü haksızlığa karşı *savaş birliği* içinde olmalıdır.

Asıl düşman burjuvazi ve onun erkek şövenisti ideolojisidir. İşçi sınıfı da bu ideolojinin etkileri altındadır ve o da erkek şövenizmini kırmak için eğitilmelidir. Hatta yalnızca erkeklerdeki erkek şövenizmiyle değil, onun kadınlarda burjuvazinin biçtiği rolü benimsemek olarak ortaya çıkan yansımasıyla da savaşmalıdır, ama bu asla kapitalist düzeni yıkma savaşımından koparılmamalı, kadın erkek bütün işçi sınıfı elele düzenin üstüne yürümelidir.

Kadınların tam kurtuluşu sınıflı toplumun ortadan kalktığı komünizmde gerçekleşecektir. Bunun doğruluğu o kadar açıktır ki kadınlar daha sömürü düzenine karşı verilen savaşımın içine adımlarını attıkları anda eşitliğe doğru ilk adımları da atmış oluyorlar. Bugün grevlerde grev gözcülüğü yapan, yürüyüşlerde yumruğu havada öfkesini haykıran, gecekondu yıkıcılarıyla yumruklaşan işçi kadınların, bunları yapmayıp düzenin kendisine biçtiği rolü benimseyenlere göre çok daha eşit ve özgür olduğu tartışmasız bir gerçektir.

Bugün Türkiye'de işçi ve emekçi kadınlar grevlerde, yürüyüşlerde aktif ve militan bir biçimde yer alıyor, yol kesiyor, pazarlarda pahalılığa karşı, gecekondu yıkımına karşı öfkeli ve kararlı bir savaşım yürütüyor. Kurtuluşunun düzeni yıkmakta olduğunu görüyor. Eylemleri işçi sınıfıyla birlikte düzene yöneliyor. Bu savaşım hem işçi kadını hem erkeği eğitiyor.

Grevin çetin günlerini birlikte yaşayan bir işçi ailesinin grevdeki direnci ve birbiriyle dayanışması bambaşkadır. Erkek işçinin grev yerinde birlikte halay çektiği, beraber nöbete kaldığı karısına karşı tavrı da bambaşkadır. O kadın artık onun gözünde "zavallı, ezilmeye ve horlanmaya mahkum" bir kadın olamaz. Çünkü artık o, yalnızca karısı değil aynı zamanda ortak hedefe birlikte koştuğu savaş arkadaşıdır.

Burjuvazinin de feministlerin de telaşı kadınların artan eylemliliğidir!

Kadınların aktifliği, eylemliliği gözle görülür bir yükselme gösteriyor. Mitinglerdeki, yürüyüşlerdeki kadın sayısının yüksekliği, pazarda, gecekondu yıkımında, yol kesmedeki militan savaşımı, Türk-İş içinde aktif kadın üye oranının yükselişi, Türk-İş'in kadın üyeleri için düzenlediği seminerlere yüksek katılım hep bunu göstermektedir. Türk-İş Kadın Bürosu'nun İstanbul'daki seminerine katılan 175 işçi kadın yalnızca bir seminer dinlemekle de kalmamış hepsi söz almış, görüşünü söylemiş gerektiği yerde öğretim üyelerini sorguya çekmiştir.

Bütün bunlar burjuvazinin yüreğine korku salmaya yetiyor. İşçi kadını devrim savaşından alıkoymak için dört bir yandan kolların sıvanmasının anlamı budur. Semra Ozal'ın Türk Kadınını Güçlendirme Vakfı, türbancı gericiler, feministler, SHP'liler, hepsi aynı telaşla kadına yöneliyor. Hepsi kadınların aktifliğini başka bir kanala akıtmaya çalışıyor. Ama ***hepsinin ortak noktası*** işçi, emekçi kadını devrim savaşımından, gerçek kurtuluş yolundan başka bir yola saptırabilmek çabası olarak beliriyor. Onlar, işçi sınıfının davası için yola çıkmış militan kadından korkuyorlar.

Bize düşen görev

Kadınların artan aktifliği ve her koldan burjuva görüşün kadın sorununa "eğilmesi" bizim üstümüze düşen görevleri misliyle arttırıyor. Çok doğru olarak sık sık yinelediğimiz bir söz var. Siyasal alan boşluk tanımaz, sen dolduramazsan başkası doldurur. Kadın örgütlenmesi konusunda da durum aynıdır. Savaşa dalmış kadınları biz devrimciler komünistler örgütleyip devrim yolunda yürütemezsek başkaları, devrime düşman yollarda yürütmeye çalışacaktır. Kadınların en haklı sorunlarına, dayağa, baskıya, düşük ücret, pahalılık, kreş, doğum izni, süt izni vb. her türlü sorununa sahip çıkıp bu sorunlar etrafında güçlü bir kadın örgütü yaratamazsak bu sorunların sahte savunucuları meydanı boş bulacaktır.

O halde, haydi, kadınların en az savaşım kararlılığı kadar güçlü pek çok yanı olduğunu gösterelim. Kadınları kendi sorunları etrafında örgütleyip devrimin yıkılmaz kaleleri olacak kadın örgütlenmelerini yaratalım.

Fabrikalardan
makine sesinden önce
İşçinin Sesi gelecek!

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL

TKP—*İşçinin Sesi*
işçinin partisi!
Yıl:13, Sayı:330, 3 Haziran 1987

Ne sermaye birikimi, endüstrinin ölçekleri ve teknolojik düzey gibi iç engellerde, ne de dünya ekonomisinin bugün yaşadığı bunalımın yarattığı dış engellerde, ülkenin karşı karşıya olduğu sorunları hafifletici yönde bir yakın olasılık yoktur. Türkiye'nin emperyalistleşmesi son derece zordur. Ne var ki, bundan önceki aşamalardan farklı olarak, bugün Türkiye burjuvazisi için emperyalistleşmeden sorunları çözmenin olanağı da yoktur. Türkiye'de orta yol geçicidir. Toplumun önündeki iki yollu kavşak değişmiyor: Ya faşizm ya devrim!

Türkiye'nin önünde reform değil devrim vardır

R. Yürükoğlu

Resmiler, getirdikleri stratejiye haklılık kazandırma çabasıyla sık sık şöyle söylemektedirler: Değişim gereksinimi topluma kendini dayatmıştır ama bu devrim ve sosyalizm sorunu değil, köklü demokratik dönüşümler (reformlar) sorunudur.

Bunun neden böyle olmadığını ekonomik açıdan göstermeye çalışalım.

Bugün Türkiye'nin önünde reform değil, devrimin durduğunu anlayabilmek için, Türkiye'nin 1930'lardan bu yana izlediği kapitalist gelişme eğrisini doğru olarak yerine oturtmak gerekir. Bugünün açmazları, bugün reforma izin vermeyecek koşullar, o yıllardan bu yana izlenen endüstrileşme yolundan doğmuştur. Türkiye kapitalizmi nereden geldi, nereye gitmek zorunda, neden gidemiyor?

Türkiye kapitalizmi özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra, ithal ikameci endüstrileşme yolunu tutmuştur. Yeni gelişmekte olan endüstrinin o gün dünya çapında yarışacak ne sermayesi, ne niteliği vardı. Oysa ülke sınırları içinde, kendi bahçesinde devletin korumacılığına yaslanarak yaşamak ve büyümek olanaklıydı. Burjuvazinin fazla bir seçeneği yoktu.

1963'le planlı döneme geçilince, beş yıllık planlar genel bir stratejik hedef belirlemiştir: *İthal ikameci kalkınma modeli.* Ve bu modelin Türkiye koşullarına uygulanması ile, küçük üretim, büyük özel üretim ve devlet üretimi için ayrı ayrı işlevler saptamıştır.

Özel büyük üretim için, burjuvazinin isteği gereği, plan hedefi, dayanıklı tüketim malları üretimi olmuştur. Bu, 1963'ten beri gelen hedeftir ve büyük özel üretim bugün tekelleşmiştir.

Devlet sektörüne biçilen rol, dayanıklı tüketim mallarına ara mallar üretmek olmuş, 1970'lerin sonundan itibaren ise, bu işlev ikinci bir aşamaya yükselmiştir: Yatırım malı üretmek.

Küçük üretim sektörü ise, dayanıklı tüketim malları üretimine girdi sağlayacak ve pazarını örgütleyecektir.

Planlarda yazılı işbölümü budur. Burjuvazi, Türkiye'nin üç büyük endüstri sektörüne üç önemli rol biçmiştir. Özel büyük sermaye ortada duruyor. Devlet, bir yanından onun yapamadığını yaparak yardım ediyor. Küçük üretim öteki yanından onun yapması kârlı olmayan işleri yaparak yardım ediyor. Resmiler de kalkıp, "küçük üretimi kapitalist girişimcilikle bütünlemek yanlış olur" diyorlar.

Türkiye'de endüstrileşme, İzmir İktisat Kongresi'nden bu yana çeşitli aşamalardan geçmiştir. 1930'larda devlet, tüketim malları üretimiyle ilgilenmekteydi. (Şeker fabrikaları vb.) Daha sonra ekonomi giderek dayanıklı tüketim malları (beyaz eşya), ara mallar ve yatırım malları üretimine doğru ilerledi. Bu süreçte devlet, her aşamada, özel sermayenin yapamadığı, ya da kârlı olmadığı, kâr gerçekleşmesi uzun dönem aldığı için yapmak istemediği alanlarda yatırım görevini üstlenerek özel kapitalist birikime yardımcı oldu.

Devletin bu rolünü iyi anlamak gerekir. Her aşamada, aşamanın içeriği ve görevleri değişmekte, buna bağlı olarak da devletin yatırım alanları değişmektedir. Fakat özünde hepsi sermaye birikimini hızlandırma işlevidir.

1963 planında, özel sermayeye dayanıklı tüketim malları, devlete ara mallar üretimi hedeflenmişti. 1970'lerin sonlarından başlayarak, özel sermaye birikiminin ara mallar üretimine de el atabilecek duruma gelmesiyle, devlete özellikle yatırım malları üretimi görevi verilmiştir.

1950'ler, Türkiye kapitalizminde makinalı üretim aşamasının geldiği yıllardır. 1960-1970 dönemi, finans-kapitalin egemenlik kurma çabaları ile belirlenir. 1970'lere geldiğimizde

artık devlet tekel kapitalizmi oluşmuştur.

Bu süreç içinde sermaye birikimi giderek hızlanmış, bunun sonucunda bunu beslemek üzere sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi artmıştır. Hâlâ yaygın olmasına rağmen, küçük üretimin üretim payı son derece ufalmıştır. 1970'lerden itibaren toplumsal yaşamın her alanında tekeller egemendir. Türkiye, 1930'lardan 1970'lerin ortalarına, ithal ikameci endüstrileşme çizgisinde çok önemli yol almış, bir yerden bir yere gelmiştir. Endüstri başı çeken sektör olmuş, oldukça çeşitlenmiş bir endüstriyel taban yaratılmıştır.

Ancak, buralara geliş süreci içinde, izlenen yolun olanaklarının da sonuna gelinmiştir. İthal ikameci endüstrileşme ve bu temelde tekelleşme, iç pazarın yoğun sömürüsü demektir. Ekonominin geri düzeylerinden ara ve yatırım malları üretimine (gerçek I. departman) geçilmesiyle, bu yolun sonu gelir. Sermaye birikimi artık ilk dönemlerde varolmayan engellerle karşı karşıyadır.

Gelişme süreci böylece 1980'de büyük bir bunalıma girmiştir. Devrimci durumun ve faşizmin gelişinin altında yatan ekonomik gerçek, 1980 öncesinden gelen ve onu hazırlayan bu süreçtir. İthal İkameci Endüstrileşme yolunun kapanmasıdır. 1980 krizi, *"emperyalistleşememe krizi"*'dir. Biz bunu, 14 Eylül 1980 tarihli bildirimizde söyledik.

İthal ikameci, kendi pazarını sömürücü yol 1960-1980 arasında, kapitalizm açısından iyi sonuçlar vererek işledi. Ama darboğazlarını ve aşamayacağı engelleri beraberinde büyüterek işledi. 1980 krizi, sistemin bu engellerle birinci kapışmasıydı. Faşizm bu krizin sonunda geldi.

Faşizm ekonomik ve toplumsal alanda hedeflerine ulaşamadı, emperyalistleşmeyi sağlayamadı. 1982-1983 yılları, faşizmi getiren sıkıntının geçmediğini gösteren işaretlerin açıkça gözlendiği yıllar oldu. Bu nedenle, ithal ikameci, iç pazarı sömürücü gelişme yolunun yarattığı darboğazlar ve engeller bugün daha ciddileşmiş biçimde ortadadır.

Bu darboğazlar ve engeller nelerdir? Çok şey sayılabilir ama yalnızca üç tanesini ele alacağız. Bunlar, Türkiye'nin önündeki yolun perspektifleri açısından belirleyici olanlardır.

Yabancı sermaye sorunu

Türkiye'nin özellikle 1930'lardan başlayarak 1980'lere varan endüstrileşme sürecinde, kapitalist dünya ile ilişkilerinin içeriği de değişmiştir.

1930-1950 arasında yabancı sermaye gereksinimi ve ilişkileri son derece düşük bir düzeyde kalmıştır. Fakat özellikle 1950'ler sonrasında makinalı üretimin (gerçek kapitalizmin) egemenliğiyle, 1930'ların devlet kapitalizmi aşamasına oranla daha fazla yabancı girdilere (yabancı parça, motor vb.) ve para sermayesine (dış borçlar) gereksinim artmıştır. 1980-1985 arasında gelenin 4,5 katıdır. Demek ki, kapitalist dünya ile ilişkilerde yeni bir aşama vardır. (1930'lar ayrı bir dönem, 1950-1980 arası ayrı bir dönem, 1980 sonrası ayrı bir dönem olarak ele alınabilir.)

Türkiye'de 1985'te toplam 421 yabancı sermayeli firmadan 202 tanesi yapım endüstrisinde çalışmaktadır. Bu 421 şirket içinde, yabancı sermayenin toplam sermayeye oranı %44.8'dir. Ancak birkaç dalda %50'nin üzerinde yabancı sermayeli şirket vardır. (TÜSİAD, *The Turkish Economy 1986)* Dolayısıyla, 1980-1985 arasındaki büyük zıplama şimdilik yabancı sermayenin önemli yer tutmadığı gerçeğini değiştirecek noktaya varmamıştır. Fakat, *varmak zorundadır.*

Türkiye'ye en çok yatırım yapan ülkelere bakarsak, 421 firma içinde en fazla yatırım sahibi, 63 firma ile ve tüm yabancı sermayenin %17'siyle İsviçre'dir. Onu, 60 firmayla ve yabancı sermayenin %15'iyle ABD izlemektedir. Sonra 37 firma ve yabancı sermayenin %13'üyle dünya kurumları, 59 firma ve yabancı sermayenin %11'iyle Federal Almanya, 34 firma ve yabancı sermayenin %6'sıyla İngiltere izlemektedir. Bu beşin toplamı, ülkedeki yabancı sermayenin %62'sidir. (TÜSİAD, *agy)*

Türkiye'de yabancı sermayenin bu göreceli güçsüzlüğü, resmi TKP'yi ve her boydan "ulusal"ı şaşırtacaktır ama Türkiye kapitalizminin en önemli sıkıntılarından biridir.

Türkiye, öteki geçiş kuşağı ülkelerinin çoğundan farklı olarak, hiçbir zaman yabancı sermayenin yatırım ve üretim açısından önemli rol oynadığı bir ülke olmamıştır. Bugün de böyledir.

Tabii bunda, eski devlet olmanın, o tarihi devralmış egemen sınıf olmanın getirdiği bazı davranış biçimlerinin, aşırı ulusçuluğun vb., rolü vardır. Ama sonunda, kapitalizmin gelişmesi açısından baktığımızda, sonuç olumlu değildir. Hele endüstrileşmenin bugünkü aşamasında, Türkiye kapitalizmi açısından çeşitli olumsuzluklar iyice ortaya çıkmıştır.

Bir kere, Türkiye sermayesi kendi sınırlarının dışında soyutlanmıştır. Yabancı sermaye ile yoğun ilişki içinde olmayışı teknoloji transferi, uluslararası satış olanakları, uluslararası ilişkiler gibi konularda Türkiye burjuvazisini sınırlamıştır.

Öte yanda ve en önemlisi, yabancı üretim sermayesi yatırımı olmayışı, yabancı para sermayesine (dış borçlanma) büyük ölçüde bağımlı olma sonucunu getirmiştir.

Endüstrileşmeyi yürütmek, acil çözüm bekleyen sorunları hiç olmazsa hafifletebilmek bile büyük ölçekte sermaye gerektirir. Bu sermaye Türkiye burjuvazisinin elinde yoktur. Yapabildiğince işçi sınıfını sömürüp biriktirmeye çalışıyor ama yetmiyor. Hiçbir ülkenin kalkınmasında yetmemiştir, Türkiye'ye de yetmiyor. Kaynak gerekli ama engelleyici kafa yapısı içinde burjuvazi yabancı sermayeyi ülkeye çağırmıyor. Çağırıyorum dediğinde bile olmayacak yasalarla çağırıyor. Yabancı sermaye gelmediği zaman, para gereksinimi duruyor. O zaman borçlanmaya gidilmiştir. Sonuçta aşırı dış borçlanma, bugün herşeyi temelinden etkileyen durum, büyük ölçüde yabancı sermayenin Türkiye'de çalışmamasının sonucudur. Hangisi iyiydi gibi bir değerlendirme bizim işimiz değildir. Yalnızca olanı belirtiyoruz. Olan ve sonuçları açıktır.

İç pazar dar gelir

Değerlendirilmesi gereken ikinci engel, ithal ikameci, iç pazarı sömürücü çerçevenin, belli bir endüstriyel gelişmenin sonunda dar gelmesidir.

Endüstrileşmenin ilk döneminde de, ara ve yatırım mallarına ağırlığın arttığı dönemde de, hedeflenen iç pazardır. Fakat tek bir ülkenin pazarı, bu ülke hangi ülke olursa olsun, günümüzdeki üretici güçler açısından güdüktür. Kaldı ki, Türkiye orta büyüklükte bir ülkedir.

Endüstriyel gelişme başlardayken sorun keskin değildir. Ülke pazarı için üretimde, üretim araçlarının çapı küçüktür. Teknoloji çeşitli nedenlerle, en başta satacağı pazarın darlığı nedeniyle, kaçınılmaz olarak geridir. Dolayısıyla, dünya pazarında hiçbir rol oynama olanağı da yoktur. Ancak, demir-çeliğe, otomotive, makine üreten makinelere, elektroniğe geçmeye başlanınca durum değişir. Maliyet ucuzlaması için üretim ölçeklerinin büyümesi gerekir. Yoksa üretimi sürdürme ve rekabet olanağı olmaz. Sonra hızla "üreyen" malları sürekli emecek pazar gerekir. Böyle olunca, endüstrileşmede aşamalar ilerledikçe tek ülkenin sınırları giderek yetmezleşir.

Öte yanda, her kapitalist ülke ekonomisi, dünya kapitalist ekonomisinin istese istemese organik bir parçasıdır. Böyle olduğu için, dünya pazarında var olabilecek, rekabet edebilecek bir düzey, her ülke sermayesinin genişletilmiş yeniden üretimi için bir yerden sonra zorunlu koşuldur. Bu sağlanamadığında bunalım ve ekonomik çöküntü kaçınılmazdır.

Dünya pazarında varolmayı, dolayısıyla o düzeyde emek üretkenliğine sahip olmayı değil de, iç pazarı dışalımdan kurtarmayı hedefleyen endüstrileşme, açmazını, dışalım-dışsatım arasında git gide dışalım lehine değişen dengede gösterir. Başlarda ciddi sorun yaratmayan bu gelişme, belli bir aşamadan sonra endüstrileşmeyi tehdit eden ciddi bir bunalıma dönüşür. Türkiye ekonomisinin 1977 yılında girdiği büyük bunalım böyle bir bunalımdır.

1980-1985 arasında atılan adımlarla, dışalım-dışsatım dengesinde dışsatım lehine önemli değişim olmuştur. Bugün dışsatım dışalımın %60'ını karşılamaktadır, ama sorun çözülmüş olmaktan çok uzaktır.

Bildiğimiz gibi, kapitalist ekonomilerde evrensel olarak yaşanan devresel bunalımlar, kapitalizmin egemen üretim biçimi olmasıyla Türkiye'de de yaşanmaktadır. 1957-1960, 1970, 1977-1980 bunalımları, böylesi devresel bunalımlardır. *(Khamsin)*

Sermaye birkiminin her devresel bunalımı, aynı zamanda o günün kendine özgü çelişkileri ve sorunlarıyla birleşir. Ve her bunalımın ardından gelen değişikliklere baktığımızda, o bunalımın altında nelerin yattığını kolayca anlarız. Böyle baktığımızda, 1957-1960 bunalımının, tarım-endüstri çekişmesi ve endüstrinin üstünlüğü alması aşamasıyla birleştiğini görürüz. 1970 bunalımı da, tekelci kapitalizmin ağırlık kazanması dönüşümüyle birleşmiştir. Her bunalım, ardından ciddi bir alt-üst oluş ve bunalımı yaratan nedeni tersinden çözücü yönde gelişme getirmiştir.

Fakat bu iki bunalım da, 1977-1980 bunalımı gibi ısrarlı ve şiddetli olmamıştır. Bunun bir nedeni, ilk iki devresel bunalımın dünya kapitalizminin gelişme dönemine, üçüncüsünün bunalım dönemine denk düşmesidir. İkinci nedeni, son bunalımın, Türkiye kapitalizminin gelişme yolunun yarattığı aşılmaz açmazla üst üste düşmesidir. Önceki açmazlar, ülke içinde çeşitli dönüşümlerle çözülebilecek açmazlardı. 1980'de gelişmenin yaratmış olduğu açmaz ise, yalnızca ülke içindeki dönüşümlerle çözülebilecek bir açmaz değildir. Bu iki nedenle 1980 bunalımı öncekilerden çok daha şiddetli olmuştur.

1977-1980 bunalımı, dünya kapitalizminin yaşamakta olduğu derin bunalım içinde yer almıştır. Bu, Türkiye'nin açmazlarını ağırlaştırmıştır. Dünya ekonomisinin bunalımı ve bu bunalımın en önemli nedenleri, (ulusal sınırların gericileşmesi, orta kuşak ülkelerinin oynadığı rolü büyük ölçüde değiştiren yeni uluslararası işbölümünün çıkması) bunlar Türkiye'nin bunalımını belirlemiştir.

Dolayısıyla 1980 bunalımı, *Türkiye sermayesinin kendisini dünya sermayesinin bir parçası olarak üretme yeteneksizliğinin dışa vuruşu* olmuştur. Bu nedenle, Türkiye'nin iç bunalımı aynı zamanda *Türkiye kapitalizminin dünya kapitalist sistemiyle ilişkilerinin bunalımıdır. (Khamsin)* Bunalımın kendisi ve ülke içi ve dışı boyutları, tutulacak yolu da dikte etmiştir: Sermaye birikiminde yeni yapılanma ve uluslararası işbölümünde yeni bir rolü hedefleme.

24 Ocak kararları, tutulması gereken yolu 12 Eylül'den önce göstermişti. Bu yolun uygulanabilmesi ise ancak olağanüstü devlet, baskı altında olabilirdi. Dolayısıyla 12 Eylül faşizmi geldi. *TKP—İşçinin Sesi Eşgüdüm Komitesi Üst Bürosu* 14.9.1980'de faşizmin gelişinden 2 gün sonra hem bu durumu ve hem de faşizmin çözmek için geldiği sorunu örnek bir açıklıkla saptadı:

"Emperyalizm ve tekelci burjuvazi, devrimci durumdan karşı-devrimle çıkabilmek, derin ekonomik-toplumsal bunalımı tersinden çözmek amacıyla, gerici generaller eliyle faşist bir darbe yaptı. Yerli tekelci burjuvazi bu darbe ile bir de Türkiye'nin emperyalistleşmesinde ve devlet tekelci kapitalizminin işleyişinde önemli bir aşamaya ulaşmayı amaçlıyor."

Resmilere ve resmi TKP'yi reddetmekle birlikte kendileri de farketmeden düşünceleri dünya ölçüsündeki menşevizm tarafından üretilen geniş bir kesime göre, 12 Eylül ABD'nin, IMF'nin dayatmasıdır. Bunun dışında tek satır bulamazsınız. Oysa, 1980 faşizminin ve onun eliyle gerçekleştirilen radikal ekonomik dönüşümün baş sorumlusu ve sahibi Türkiye finans kapitalidir.

Dünya ekonomisinin bu kavşağında emperyalizmin tüm ülkelere, dolayısıyla Türkiye'ye de önerdiği istemler ise, Türkiye kapitalizminin istemleri ile çelişen değil, tam tersine burjuvazinin gerçek çıkarlarıyla denk düşen, onun elini topluma karşı güçlendiren, söylediği sözün ağırlığını artıran istemler olmuştur.

Faşizmle birlikte 24 Ocak programı uygulanmaya konmuştur. Bu program, ülkenin dünya ekonomisine açılması, sermayenin dışa açılması ve emperyalistleşmede gerçek yol alma programıdır. Bu hedeflere bağlı olarak

da, endüstride yeni bir yapılanma programıdır.

Bu hedeflere ulaşmak üzere eski ve sınırlayıcı para ve kredi politikalarının, devlet sübvansiyonlarının kaldırılması, dünya pazarında rekabet olanağı taşıyan endüstrilerin geliştirilmesi, dışsatıma çeşitli özendiriciler sağlanması ve buna bağlı olarak para değerinin sürekli ve düzenli olarak düşürülmesi, tarihte ilk kez yabancı sermayeye gerçekten gelebileceği bir ortam hazırlanması, devletin ekonomik yaşama karışımının sınırlanması, devlet yatırımlarının yapım endüstrisi içinde yatırım mallarına ve enerjiye kaydırılması gibi önlemler geliştirilmiştir. Bunların hepsi emperyalistleşme programının somut parçalarıdır.

Bu önlemlerin uygulanması sonucunda, dışsatımda önemli bir gelişme, dış ticaretin yapısında ve gittiği ülkelerde önemli bir değişme ortaya çıkmıştır. Bugün, genel olarak Türkiye'den daha geri ülkelerle yapılan ticaret, emperyalist ülkelerle yapılan ticaretle eşit duruma gelmiştir- Türkiye'nin uluslararası konumunu hiçbir şey bu kadar güzel anlatamaz. Sonra, dışarıya sermaye yatırımları ve dışarıda kontratlı iş alma artmıştır. Tüm ekonomik ve siyasal vitesler emperyalistleşme amacına ayarlanmıştır. Bunlara rağmen hedefe, emperyalistleşmeye ulaşılamamıştır.

Temel hedefe ulaşılamamasının sonucunda, sermaye birikimi dünya ölçeğinde son derece zayıf kalmaya devam etmekte, 1977'den bu yana özel sermaye birikimi yıllık artış oranlarında ortaya çıkan düşüş sürmektedir. İşsizlik düzenli biçimde artmaktadır. Bugün işsizlerin işgücüne oranı %20-25 çevresindedir.

1977-1980 devresel bunalımıyla onun üstüste düştüğü ekonominin o günkü açmazının yarattığı faşizm, bir süredir emperyalistleşme isteği duyan Türkiye devlet tekelci kapitalizminin bu isteğinin, ülke içindeki koşullarını sağlama dönüşümü olmuştur. Bundan sonra ithal ikameci endüstrileşme yerini, dünya pazarlarında rekabet amaçlı endüstrileşmeye bırakmıştır. Hiç çekinmeden söyleyelim ki, bu yeni dönemde ülkede yabancı sermayenin rolü de artacaktır.

Fakat yukarıda dediğimiz gibi, 1980 bunalımının öncekilerden daha şiddetli olmasının nedeni, yalnızca ülke içi dönüşümlerle çözülebilecek bir bunalım olmamasındadır. Bu bunalımın özelliği, ülke içi ve ülke dışı engellere birlikte çatmasıdır. Dolayısıyla, ülke içinde çeşitli son derece ciddi ekonomik güçlüklerle karşı karşıya olan Türkiye kapitalizminin isteklerinin gerçekleşmesi, büyük ölçüde dünya ekonomisinin ve bunun içinde de özel olarak ileri kapitalist ülkelerin durumuna bağlıdır.

Uluslararası ekonomik ilişkiler

Bugün dünya ekonomisi, 50 yılı aşkın bir süredir karşılaştığı en derin bunalımı yaşamaktadır. Gerçekten, buna "gerileme" (recession) yerine, "bunalım" (depression) demek daha uygun olur. Çünkü gerileme kavramı, yakın bir gelecekte düzelme olasılığını anlatır. (*ILO*, G. Renshaw)

II. Dünya Savaşı'ndan 1970'lere kadar ileri kapitalist ülkeler aşağı yukarı kesintisiz bir zenginleşme dönemi yaşadılar. Onaltı gelişmiş ülkenin GSMH'sı 1960-1972 arasında ortalama yılda %4.7 arttı. Gerçek gelirler iki katına çıktı. Zaten düşük olan işsizlik oranı 1960'ların ortalarında daha da düşüyordu. Enflasyon %1-3 arasındaydı.

Bu gelişme 1973'te petrol fiyatlarındaki ani artışla kapandı. Ve 1974-1975'te ileri kapitalist ülkeler, 1929-1931 bunalımından bu yana GSMH'de en büyük düşüşü yaşadılar. İşsizlik ve enflasyon yükselmeye başladı. İşçiler ücret artışı istemiyle, şirketler fiyatları artırarak bu duruma karşı durmaya çalıştılar. Başardıkları yerde sonuç, enflasyonun hızlanması oldu. Başaramadıkları yerde gerçek gelirler ve harcamalar düştü, gerileme ve işsizlik arttı. Böylece stagflasyon (gerileme ile enflasyonun birleşmesi) ortaya çıktı.

Bundan sonra işsizlik ve enflasyon yüksek düzeyde sürerken, üretim hacmi yavaş bir seyirle düşmeye başladı. İleri kapitalist ülkelerde toplam çalışan sayısı 1979-1982 arasında artmadı, bazı ülkelerde mutlak olarak azaldı. Bunun sonucunda toplam işsizlik %8-10, enflasyon ise %5-10 arasında bir eğri izlemektedir. Dünya kapitalist ekonomisinde kısa sürede düzelme ufukta yoktur.

Bugün dünya çapında yaşanan bunalımın öğeleri, a) iki petrol şoku, b) orta kuşak ülkelerinin dünya ekonomisinde giderek daha etkin rol alması, (ki emperyalizmin "planladığı" bir uygulama değildir. Mustafa Sönmez, "emperyalizm planladı, bazı emek yoğun endüstrileri az gelişmiş ülkelere attı" demektedir), c) giderek hızlanan ve yaygınlaşan bilimsel teknolojik değişimdir. Bunalımın nedeni ise, emperyalist ülkelerin (devletlerin), ortaya çıkan bu üç gelişmeye kendilerini uydurmadaki sınırlılıklarıdır. *(ILO)*

Bir başka deyişle, bunalımın asıl nedeni, hükümetlerin dar ulusal çıkarlar üzerine kolay kolay çıkamamalarıdır. Bu durum, emperyalizmi tarihteki belki en büyük bunalımına götürmektedir. Devletler son yıllarda yeniden güçlenen *korumacılık* eğilimini bırakmazlarsa, dünya kapitalizmi, tüm tarihi değiştirebilecek bir alt üst oluş yaşayacaktır.

Örneğin kuzey ülkelerinin, güneyin dış satımını işsizliğin nedeni olarak görme ve korumacılığı yükseltme eğilimi işte böyle, sorunun dar, ulusal bir açıdan ele alınmasının sonucudur. Az ve orta gelişmiş ülkelerden emperyalist ülkelere yapılan dış satım 1970'ler sonrasında hızla artmıştır. Buna rağmen, emperyalist ülkelerin tüketiminde tuttuğu yer hâlâ son derece ufaktır. Soruna ulusal çerçeveden değil de, dünya ölçeğinden bakılsa, güneyin emperyalist ülkelere dış satımını, dolayısıyla onlardan yapacağı dış alımın artmasının ve korumacılık duvarlarının kaldırılmasının, işsizlik sorununa hem emperyalist ülkelerde, hem de gelişmekte olan ülkelerde hafifletici etki yapacağı görülür. Ne var ki, Lenin'in dediği gibi, emperyalizm bencil bir sistemdir.

Özellikle emperyalist, devletlerin bencil bakışı sonucunda tüm dünyada milyonlar işsizlik, açlık, yaşam koşullarının kötüleşmesi gibi sorunlarla boğuşmaktadır. Böyle sürdüğünde, bu sıkıntıları çekenlerin duygularının karamsarlık ve kadercilikten tepki ve

öfkeye, kendilerini bu duruma düşürenlere karşı eyleme dönüşmesi kaçınılmazdır. Yaşanmakta olan ekonomik bunalımın, toplumsal ve siyasal bunalıma dönüşmesi kaçınılmazdır.

Dünya ekonomisinde ülkeler arasında karşılıklı bağımlılık olduğundan, yaşanan ekonomik bunalım tek tek ülkelerin bunalımlarının toplamı değil, dünya kapitalist ekonomisinin bunalımıdır. Buna rağmen emperyalist hükümetler, doğal olarak sorunlara tam bir egoizm içinde bakmakta ve aldıkları önlemlerin, dünyanın öteki bölümleri için yaratacağı sonuçları dikkate almamaktadır.

Bu, en hafif yorumla, verimsiz bir tutumdur. Ya da, kendi kendini mahkum eden bir tutumdur, çünkü tekil yaklaşımlar sonuçta birbirini götürür. En kötüsüyle, ülkeler arasında düşmanlık ve siyaset savaşı getirir. Korumacılık, bu eğilimin en açık göstergesidir. *(ILO)* Tabii, orada da durmayabilir, siyaset savaşı, savaşa dönüşebilir.

Gerçekten korumacılık, devletler arasındaki düşmanlığın en somut göstergesidir. Bir devlet, buraya sen giremezsin diyor:

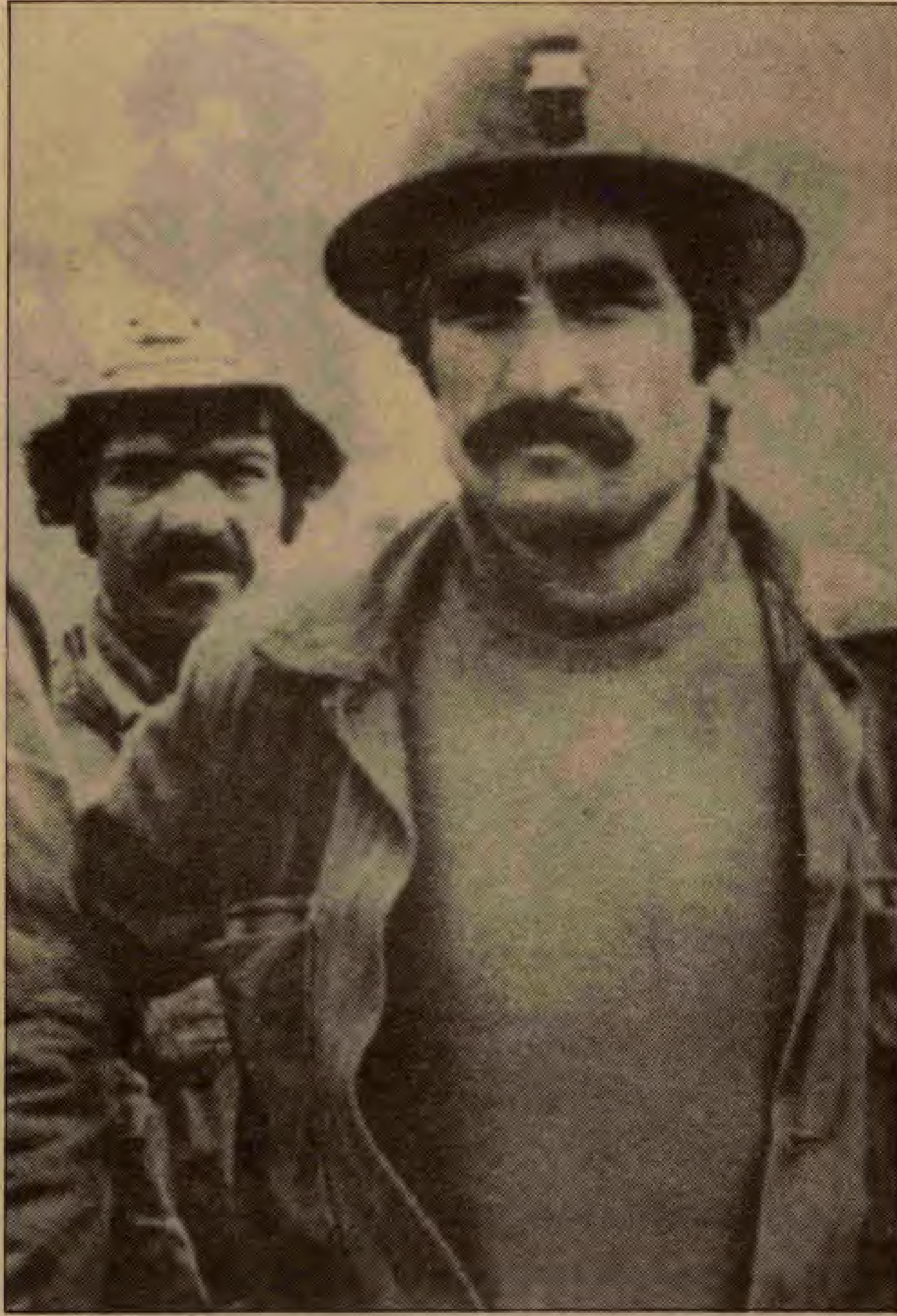
— Buraya giremezsin.
— Neden?
— Çünkü burası benim.
— Kimden aldın?
— Dedemin dedesinden.
— Peki ondan önce?
— O başkasını kovup buraları almış.
— O zaman şimdi ben senden niye almayayım?

Korumacılığın mantığı ve varacağı yer böyledir.

Bugün uluslarüstü tekellerin açık isteğine ve emperyalist hükümetlerin bu isteğe katılmasına ve gerçekleşmesinde rol üstlenmesine rağmen, yine de ülke içindeki "işleri ve üreticileri koruma" amacı bununla çelişmektedir. Oysa emperyalist devletlerin kapitalist ekonomisi ve bu arada gelişmekte olan ülkeler için ya ileri kapitalist ülkelerdeki ekonomik durgunluk ya da gerileme ve korumacılık tarafından engellenecektir.

Bu nedenle az ve orta gelişmiş ülkelerin bu dünya bunalımı içinde bekleyebilecekleri gelişme son derece sınırlıdır. Bu ülkelerin, hele dışa açılma zorunluluğu ile karşı karşıya olan orta kuşak ülkelerinin gelişmesi dünya kapitalist ekonomisinin koşullarının iyileşmesine bağlıdır. Bunun da kısa sürede olabileceğine ilişkin en ufak bir ipucu yoktur.

Görülüyor ki, ne sermaye birikimi, endüstrinin ölçekleri ve teknolojik düzey gibi iç engellerde, ne de dünya ekonomisinin bugün yaşadığı bunalımın yarattığı dış engellerde, ülkenin karşı karşıya olduğu sorunları hafifletici yönde bir yakın olasılık yoktur. Türkiye'nin emperyalistleşmesi son derece zordur. Ne var ki, bundan önceki aşamalardan farklı olarak, bugün Türkiye burjuvazisi için emperyalistleşmeden sorunları çözmenin olanağı da yoktur.

Enflasyon ülkenin en inatçı sorunlarından biridir. Çözümü de kolay değildir. Endüstriyel ürünlerin dış pazarda satış yeteneğini artırmak amacıyla, para değerinde yapılan sürekli indirimler enflasyonu taşımaktadır. (Bunu aşağıdaki tabloda da izleyebiliriz.) Öte yandan, Türkiye'nin muazzam boyutlara ulaşan dış borçlarının taksitleri de enflasyonu indirmeyi güçleştirmektedir.

TABLO I

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Hedeflenen enflasyon	-	-	25	20	25	25	25
Gerçekleşen enflasyon	94.3	37.6	32.7	28.8	45.6	45	40
Ücret zammı oranı	70	28	25	22	29	27	29

(Türk-İş Dergisi, sayı:270, Aralık 1986)

İşsizlik aynı şekilde ülkenin en yakıcı sorunlarından biridir. İleri kapitalist ülkelerin içinde bulundukları durum nedeniyle Avrupa'ya işçi gönderme durmuş, hatta gidenlerin geri gönderilmesi gündeme gelmiştir. Ayrıca, nüfus artışı nedeniyle her yıl 1 milyon kişi daha iş pazarına katılmaktadır. Bugünkü işsizler bir yana, her yıl işgücüne katılan bu 1 milyonu ne endüstri, ne hizmet sektörü emebilir.

Devletin ekonomik işletmeleri de bundan böyle her gelen hükümetin, rengi ne olursa olsun, büyük başağrısıdır. Bu işletmeleri, kâr amacı güden kapitalist bir işletme gibi çalıştırmak olağanüstü zordur. Buralardan işçi çıkarmak "hassas" bir konudur ve seçim hedefiyle çelişir. Zarar eden işletmelere yardımı kesmek, bunların iflasını göze almak aynı şekilde siyasal açıdan kolay verilecek karar değildir. Öte yanda, bu işletmelerin ancak kârlıları özel sektöre devredilebilir. Ne var ki, bu satışlardan devlete gelecek gelirin, zarara çalışanların hazineye bindirdiği yükü karşılamasının olanağı yoktur. (G.S. Harris)

Türkiye'nin bu durumunu emperyalizm de görüyor ve şöyle özetliyor: Uygulanan ekonomik politika, hem ücretliyi, hem küçük üreticiyi zor duruma düşürmüştür. Türkiye'nin Avrupa ile yakınlaşması için gereken demokratikleşme, ekonominin gerek duyduğu işçiye demir disiplinle çelişmektedir. *"Ülke önümüzdeki kısa dönemde siyasal gelişme ya da ekonomik ilerleme arasında bir seçim yapmak zorunda kalabilir."* (EIU, *1986-1987 Country Profile)* Demokratikleşme ile ekonomik ilerleme arasında, Türkiye'nin bu ortamında, (düzene karşı yollar dışında) bir seçim zorunluluğu vardır.

Gerçekten öyle ve biz bunu *Zayıf Halka*'dan beri söylüyoruz. Türkiye burjuvazisinin "özgürlükler" vermeye nefesi yetmez, faşizm isteği yapısaldır. Bugün, dış pazarda rekabet koşullarında bu söylenenin geçerliliği katıyla artmıştır. Çünkü artık yapılabilecekler bir de ülke dışına çok fazla bağlanmıştır.

Fakat bugün yeni bir ordu müdahalesi için siyasal olasılık alanı daralmıştır. Toplumun demir disiplin altında tutulması ise son derece gerçek bir gereksinim olarak sürmektedir. Bu durum, toplumun baskı altına alınması hedefinin, sivil otoriter bir hareket tarafından yerine getirilmesi olasılığının önümüzdeki dönemde büyük olduğunu düşündürmektedir.

Hatırlarsanız, faşizm gelmeden önce, Türkiye'nin o koşullarında faşizm MHP eliyle gelmez, ordu eliyle gelir demiştik. Bugün demir disiplin gereksinimi ortadan kalkmamıştır ama ordunun hareket alanı daralmıştır. O zaman, bu boşluğu sivil otoriter bir hareket doldurabilir. MHP'nin bugünkü koşullarında da şansı azdır. Göreve en yakın aday dincilerdir.

Bu konuda öne sürülebilecek bazı itirazlar olabilir. Dinciler Batıya, emperyalizme düşmandır vb. (Sonra resmilerle eylem birliği de yapıyorlar!) Halka indikçe, her düşünce mutlaka sosyal bazı yanlar taşır. Faşizm de öyledir. Dincilerin bugünkü "programları" ile, finans-kapitalin çıkarlarının üstüste düşüp düşmediğine gelince, tarihin büyük gereksinimleri karşısında bu son derece önemsiz kalır. Faşizmin Almanya'da ortaya çıkışı en güzel örnektir. Nasyonal Sosyalizm, ulusal sosyalizm! Sosyalizmden çalınma çok fikir vardı. İtalya'da da öyle. Demek ki, sorun değil. Hâlâ eski popülistliklerinde ısrar eden olursa, onları da başka uzun bıçaklar gecesinde temizlerler. Söz konusu görevi üstlenme süreci gelişirse, dinci hareket de çok değişime uğrar.

Bunun yanısıra, İran-Irak savaşından yararlanarak Musul ve Kerkük'ü alma ve petrol sorununu çözerek emperyalistleşme hedefine büyük bir aşı yapma isteği de artmaktadır. Bu istek başlarda çekingen biçimde savunulurken, artık pervasız savunuluyor.

Öte yandan, dünya ekonomisinde giderek belirginleşen büyük bunalıma, resmi partilerin ekonomik ve siyasal çözümleme ve önerilerindeki bunalım eşlik ediyor. Belki dünya ekonomik bunalımının bir parçası olarak, belki ürünü olarak, belki kendileri de farkında olmadan böyle oluyor. Ancak şurası açık ki, resmi TKP'nin önerisinin objektif hedefi, bu ortamdan işçi sınıfının devrimci çıkış yolunu kapatmak, dolayısıyla disiplin isteğinin faşizme varmadan sağlanmasına yardımcı olmaktır.

Türkiye ekonomisinin verileri böyle sürdükçe, burjuvazinin resmi TKP'ye duyduğu gereksinimin de şiddetle arttığı reddedilemez. İşçi sınıfını kapitalizm için kendi kendine demir disiplin altına koymak görevi onlarındır.

Ne olursa olsun, "Türkiye'de orta yol geçicidir. Türkiye toplumunun önünde duran iki yollu kavşak değişmiyor. Ya halkın aşırı sömürüsünü garanti altına alan faşizm, ya halkın devrimci enerjisini seferber ederek sorunları çözecek olan yol, ileri demokratik halk devriminin gerçekleşmesi." *(Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye)*

Bugün durduğu noktada, Türkiye'nin isteği reform değil, devrimdir. Alınabilecek olan da reform değil, devrimdir.

Öğrenci gençliğin yolu işçi sınıfının devrimci yoludur.

Öğrencilerin yolu aydınlıktır

Demokratik öğrenci hareketi, moralsizlik ve ruhsuzluk yayan, savaşımı burjuva meclisin duvarlarına hapsetmek isteyen oportünizme ve legalistlere karşı militan eylemi yükseltmelidir.

Yavuz Savaşçı

Geçtiğimiz haftalarda öğrenci eylemleri çeşitli şehirlerde sürdü. Gaziantep, Bursa, Kocaeli'de çeşitli öğrenci olayları oldu. En kayda değer gelişme ise İzmir'deki öğrenci mitingidir.

12 Eylül sonrasının ilk "izinli" öğrenci mitingi 16 Mayıs Cumartesi günü İzmir Karşıyaka'da yapıldı. Mitinge beklenenden az sayıda öğrenci katıldı. Bunun nedenlerinden biri de bazı öğrenci derneklerinin, oportünistlerin etkin olduğu miting düzenleme komitesi ile anlaşamayarak mitinge katılmaktan vazgeçmeleridir.

Mitinge çok az sayıda sendikacı, aydın ve işçi de katıldı. Menşevikler, zaten sönük geçen mitingin "yasal" sınırları aşmaması için özel gayret gösterdiler, öğrenci yığınını adeta baskı altında tuttular. Onların "katkı"sıyla, 12 Eylül sonrasının bu *ilk* öğrenci mitingi ruhsuz bir miting oldu.

Bu arada İstanbul'da İTÜ Maden Fakültesi Öğrenci Derneği MADÖD, 1. Olağan Genel Kurul'unu yaptı. Yüzlerce öğrencisi olan fakültenin öğrenci derneği toplantısına 75 dernek üyesinin 60'ı katıldı. Dekanın da konuştuğu genel kurul, öğrenci sorunlarının demokratik özerk üniversite savaşımının dile getirildiği bir forum olamadı, sönük geçti.

Diğer belli başlı öğrenci eylemleri ise şöyle: İTÜ öğrencileri, üniversitenin tarihi Taşkışla binasının otel haline getirilmesini protesto için bir kaç gün süren protesto eylemleri yaptılar.

Ankara'da ise, "19 Mayısların devrimci ruhuna"(!) sahip olmak için *Gökyüzü* dergisinin düzenlediği Ankara-Samsun yürüyüşü polisçe engellendi.

Ankara Hukuk Fakültesi son sınıf öğrencisi bir genç, öğrenim harcını ödeyemediği için uğratıldığı haksızlığı protesto etmek için kendisini bahçedeki bir heykele zincirledi.

Ayrıca Bursa'da, Malatya'da, İzmit'te öğrenci eylemleri oldu.

Öğrenci hareketindeki görece yavaşlamadan yararlanan polis tutuklamalara girişti!

Öğrenci hareketi legalist anlayışlarla mücadele etmelidir

Öğrenci eylemlerinin yukarıda verdiğimiz kısa özetinde görüldüğü gibi, son haftaların öğrenci eylemleri gerek militanlık gerekse yığınsal katılım açısından bir düşüş eğilimi gösteriyor.

Oysa, nisan ayında, ANAP hükümetinin hazırladığı ve öğrenci derneklerini hedef alan yasa tasarısına binlerce öğrenci militan eylemlerle başkaldırmıştı. Hatta, yasa tasarısı geri çekildikten sonra da, bu kez tutuklananların serbest bırakılması ve özerk üniversite istemleri çevresinde öğrenci hareketinin militan eylemleri sürmüştü.

Van'da bir öğrencinin sağcılarca öldürülmesi de çok sayıda öğrenim biriminde yığınsal protestolara yol açmıştı.

Öğrenci hareketindeki şimdiki olumsuzlukların nedenlerini aramak için çok uzaklara gitmek gerekmiyor.

Birincisi, ANAP hükümeti, öğrencilerin ülke çapında yığınsal ve militan çıkış yapmalarından oldukça ürkmüştür. Tepkilere neden olan yasa tasarısını şimdilik geri çekmiştir.

Ayrıca, öğrenci eylemlerini zor kullanarak durduramayacağını anlayan burjuvazi bir yandan "türbancı" denilen gericilerin eylemleriyle kamuoyunu meşgul etmeye çalıştı. Öte yandan da öğrenci kesiminde dikiş tutturmaya çabalayan oportünizm, öğrencileri sırtından geri çekerek pasifleştirmeye çabaladı. Legalist "sol"lar da öğrencilerin militan eylemlerinin durulması için ellerinden geleni yaptılar.

Bütün bu çabaların ortaklaşa yarattığı geçici bir sonuç, bazı öğrenci kesimlerine moralsizliğin, özellikle menşevikler eliyle yayılmasıdır. Onların "aman haklarımızı yasal yollardan arayalım, yoksa hepimiz tutuklanırız" yollu propagandası, eylem istemlerinin öğrenci derneklerinin ortak toplantı ve görüşmelerinde "oylamalarla" engellenmesi, kamuoyu ve eylem deneyimi yaratacak yürüyüşler yerine taksi tutarak örneğin meclise gitmeler, öğrenci hakları uğruna savaşımı mecliste SHP'ye satmaları... Bunlar demokratik öğrenci hareketine sızmış olan oportünizmin giderek kabaran dosyasında yer alan "eylem"lerdir.

Böyle bir ortamda, "izinli" yapılan ve "arzu edilmeyen" sloganların atılmaması için olağanüstü çaba harcanan İzmir mitingine, geniş öğrenci kitlesi, asıl olarak polis korkusundan değil, ama oportünizmin ruhsuzluğunun yayacağı olumsuz etki nedeniyle *katılmamıştır*. Destek vermemiştir.

Bu, oportünist menşevik çevrenin, legalist "sol"un, demokratik hak ve özgürlükler ile demokratik ve özerk üniversite kavgasını yığınsal ve militan eylemlerle yükseltmek isteyen geniş öğrenci yığınlarına ne denli yabancılaştığını gösteriyor.

Elbette, son ayların militan ve yığınsal eylem deneyimi, öğrenci hareketinin geniş kesimlerine, demokratik üniversite kavgasının artık "uysal", "ağırbaşlı"(!) eylemlerle ilerletilemeyeceğini göstermiştir. Öğrenci hareketi, bu süreçte düşmanlarını biraz daha yakından tanımıştır.

Demokratik, militan öğrenci hareketinin düşmanları uslu edepli "eylem" istiyorlar. Gençliğin savaşımını burjuva meclisin duvarlarına hapsetmek, savaşımı sosyal demokrasinin ellerinde iğdiş etmek istiyorlar. Oysa yaşam gençliğe, en basit demokratik hakların elde edilebilmesinin bile yığınsal ve militan eylemleri ülke çapında yükseltmekten geçtiğini gösteriyor.

Burjuvazi, oportünizm öğrenci gençliğin siyasallaşmaması için elinden geleni yapıyor. Oysa yaşam, özel öğrenci çıkarlarından, haklarından yola çıkarak, işçi sınıfının toplumun tüm ezilen sınıf ve katmanları için yükselttiği demokrasi ve devrim savaşımına bağlanmayan, bu yolla siyasallaşmayan öğrenci hareketinin başarılı olamayacağını, bir an için başarılı olsa bile bu başarıyı korumasının olanaksız olduğunu *öğretiyor*.

Kendi engin enerjisini eyleme dönüştürmek, haklı bir davayı yükseltmek için çırpınan öğrenci gençlik, ona yön verecek devrimci, komünist kadrolara da sahiptir.

Öğrenci gençlik, elbette kendisine sunulan bütün görüşleri, yaklaşımları dinlemeli ve onları bilimin terazisinde değerlendirmelidir. Bu değerlendirme şaşmaz bir şekilde gösterecektir ki, yaşamın gösterdiği yol tek doğru yoldur. Büyümek, gelişmek, burjuvazinin korktuğu bir güç olmak için öğrenci hareketi bu yolu, demokrasi savaşımında başı çeken işçi sınıfının devrimci yolunu seçmek durumundadır.

İşçi sınıfının devrim ve demokrasi kavgasına omuz veren, işçi sınıfının devrimci yolundan yürüyen öğrenci gençliğin yolu aydınlıktır.

Dönemin ilk öğrenci mitingi 16 Mayıs'ta İzmir'de yapıldı

Mitinge çok katılım beklenirken, geniş öğrenci kitlesi, oportünizmin ruhsuzluğu yüzünden mitinge katılmadı, destek vermedi.

Merhaba Yoldaşlar,

16 Mayıs 1987 tarihinde İzmir Karşıyaka'da "Demokrasi ve Gençlik" konulu bir miting düzenlendi. Mitinge ilk anda 10 bin kişinin katılımı beklenirken, gelenlerin sayısı ancak 1500 kişi kadardı. Bunların çoğunluğunu da öğrenciler oluşturuyordu. Miting tüm gazetelerin övünçle attığı manşetlerde belirtildiği gibi olaysız geçti. Ancak miting öncesi 2, miting sonrası 4 olmak üzere toplam 6 öğrenci gözaltına alındı.

Miting düzenleyicileri mitinge bu kadar az sayıda katılımı, daha çok, belli bir gurubun "kışkırtması", sekter tavırları olarak yorumluyorlar. Karşı gurup da nedense, oportünistlere, yani mitingi düzenleyenlere aynı suçlayıcı tavrı getiriyor. Onların miting hazırlıkları sırasında aldıkları anti-demokratik kararları benimsemediklerini ve bu nedenle toplam 7 dernek olarak, miting hazırlıklarından, miting yapılmasından 1 gün önce çekildiklerini belirtiyorlar.

Bu 7 dernek daha sonra, mitinge karşı bir panel düzenlemeyi kararlaştırdı. Son güne kadar panel için herşey hazırdı. Ancak yarın yapılması gereken panel, benim aldığım bir habere göre yapılamayacak. Şimdi de panel düzenleyicileri kara kara bu haberi düşünüyor. Çünkü panelin yapılamayışı onlar için bayağı kötü olacak.

Kısacası, yarınki panel de yapılmayacak olursa, öğrenci dernekleri şu son 2 hafta içinde, İzmir'de, sözüm ona birlik ve beraberlik zemini üstünde yapmaya çalıştıkları mitingi nasıl beceremedilerse, paneli de birliği bozan guruplar sayesinde öylece beceremeyecekler.

Miting alanına girdiğimizde, kalabalığın hiç olmayışı beni ilk anda şaşırttı. Ama en çok şaşırtan durum, halkın miting alanının çevresinde oturup, öğrencileri garip garip izlemesiydi. Miting alanının dışında durup, olanları uzaktan izlemeleri, öğrenci gençliğin halktan ne kadar uzak olduğunu göstermeye yeter. Sonra işçi kesiminin de geleceğinin söylendiği mitinge gelen işçi sayısı parmakla gösterilecek kadar azdı.

En önemli konu da, bence, öğrenci gençliğin geçmiş dönemlerde kendisine giydirilen elbiseyi henüz üzerinden atamamış olması. Mitingde konuşan koyu bir oportünistin, her anlattığı sorunun çözümünü "biz başaracağız" diye bitirmesi, onun gençliğin devrimci enerjisine güvenmediğinin, onu küçümsediğinin en güzel kanıtı.

Menşeviklere, gelen 1500 kişinin az olduğunu, miting alanında işçi kesiminin çok az olduğunu söylememiz onları kızdırıyor. Onlar herkese 1500 kişiyi olağanüstü bir kalabalıkmış gibi göstermeye çalışıyorlar. Düzenledikleri mitingi de böylece ellerine yüzlerine bulaştırdılar. Bazı öğrencilerin attıkları yasak sloganları, "ajan provokatörlerin işi" diye kürsüden söylenen sloganlarla bastırmak için ellerinden geleni yaptılar.

Bu arada alınan geniş güvenlik önlemleri, sivil polislerin öğrencilerin tek tek fotoğrafını çekmesi, öğrencileri kameraya alması, iktidarın mitingden ne denli korktuğunu da gösteriyordu. Oysa oradaki kalabalık, yasal pankartları taşımak, yasal sloganlar atmaktan öteye hiçbir şey yapmıyordu.

Miting hiç de umulduğu gibi geçmedi. 12 Eylül sonrasında yapılan ilk öğrenci mitingi olmasına rağmen, böylesine sönük geçmesi doğrusu çok üzücü bir durum. Ama menşeviklerin düzenledikleri, yaptıkları her eylem gibi bunun da fiyaskoyla sonuçlanması gayet normaldir.

Şimdi, menşevikler ve "sol"lar öğrenci gençliği yanlış yere çekmeye çalışırlarken, bizim alanlarda işçi ve öğrenci kesiminin dayanışmasını en güzel şekilde ortaya koyan, ortak slogan attıkları mitinglere gereksinmemiz var.

Fabrikalardan çıkan işçilerin, üniversitelerden alanlara doluşan öğrencilerin devrim için yapacakları eylemlere gereksinimimiz var. İktidarın işine yarayan böyle mitinglere değil. Çünkü bu mitingte atılan sloganlar, kanımca daha çok maç tezahüratlarını anımsatıyordu ve mitinge katılan tüm öğrencilerin görüşü de bu doğrultuda.

Gelecekteki zaferimizin, bizim koyacağımız eylemlerle daha da yakınlaşacağına olan inancımız, biz Leninci gençleri başarılamayacak denen herşeyi başarmak için daha da inatla çalışmaya itiyor. Böylesi çalışmalar ağır sorumluluk gerektiriyor. Ama biz başaracağız!

Sevgi Yılmaz, Ege

Eskiden beri sendikalarda ve özellikle sol bilinen sendikalarda, küçük işyerlerini kollama eğilimi vardır.

Küçük işyerlerini "kollamak" sendikanın işi değildir

Sendikal harekette, "küçük işyerlerini kollama" gurup sözleşmesine karşı çıkmanın gerekçesi olarak getiriliyor. Burjuvazinin işçi hareketi üzerindeki bu etkisinin en etkin taşıyıcısı da oportünizm olmuştur. Bu tutum yanlıştır, zararlıdır. İşçi sınıfını çalıştığı işyerinin büyüklüğüne göre bölüyor. Bu tutum değişmeli, küçük işyerlerinde örgütlenmeye ayrıca hız verilmelidir.

Emine Engin

Petrol-İş'in KİPLAS'a karşı toplu grevi başarıyla sürüyor. Bu toplu grev, gurup sözleşmesi konusunu sendikal hareketin gündemine yeniden getirdi. Gurup sözleşmesi konusu ele alınmalı, konuya yanlış yaklaşımlar ayıklanmalıdır.

Bu yazıyda biz, bütünüyle ve doğrudan bu konuyu ele almayacağız ama bununla da yakından bağlı bir konu üzerinde duracağız. Önce konumuzu kısaca özetleyelim.

Sendikal harekette, hem de özellikle, yönetimleri göreceli olarak daha sol bilinen sendikalar arasında, 1980 öncesinden beri sık sık karşımıza çıkan bir eğilim var: Küçük işyerlerini kollama, kayırma eğilimi.

Bu eğilim, mutlak olarak küçük işyerlerini büyüklere karşı kollamak biçiminde çıktığı gibi, her düzeyde daha küçüğü daha büyüğe karşı kollama, kayırma biçimini de alıyor. Nitekim gurup sözleşmesine karşı öne sürülen gerekçelerden biri de budur. Biz bu eğilime değineceğiz.

Sendikanın işi nedir?

Bilindiği gibi 1980 sonrasında işçi sınıfının yaşam koşulları akıl almaz ölçülerde kötüleşmiştir. Bugün, çalışan işçinin aldığı düşük ücretle, işçi sınıfının bir parçası olan işsizler ordusunun ise hiç almadığı ücretle nasıl yaşayabildiği, nasıl geçinebildiği, toplumsal bir bilmecedir.

Durum böyleyken, siz hiç duydunuz mu ki, burjuvalar, "vah vah, işçilerin durumu çok kötü" diyerek mallarını kârsız fiyatlarla satsınlar. Tabii duymadınız, duymazsınız da. Ama küçük işyerlerini kollayan sendika yönetimlerinin yaptığı, işçi açısından aynen bunun gibi birşeydir.

Kapitalist düzende yaşıyoruz. Burjuvazinin varlık nedeni işçiyi sömürüp kâr etmektir. İşçi sınıfının tarihsel misyonu, bu sömürücü düzeni yıkıp, insanlığı sömürü ilişkilerinden tümüyle kurtarmaktır. Sömürüyü yıkma mücadelesiyle azaltma mücadelesi arasında kopmaz bir nesnel bağ vardır.

Burada bu bağı anlatacak değiliz. Yalnızca şunu vurgulamak istiyoruz ki, sendikanın en asgari işlevi, sömürüyü azaltmaktır. Bu, ücret için kıyasıya mücadele gerektirir. Kapitalizmin çerçevesi içinde, onun oyun kurallarına göre bile, küçükleri kollamak, doğru dürüst bir ücret mücadelesiyle ters düşmektedir.

Kapitalizmde ücret, işçinin satmak zorunda olduğu işgücünün fiyatıdır. Sömürüyü azaltmak için sendikanın gözetmesi gereken en önemli noktalardan biri, bu fiyatın işgücünün değerini doğru yansıtmasıdır. İşgücünün değeri ise, işçinin küçük işyerinde mi, büyük işyerinde mi çalıştığıyla belirlenmiyor. O zaman ne akla hizmet, işyerine göre işgücü fiyatı istenmektedir?

İşgücünün değerini, işçinin fiziksel, eğitim, ailesel ve tarihsel. toplumsal ihtiyaçları belirler. Nitelikli ve düz işgücü arasındaki fark, düz saçla kıvırcık saç arasındaki fark gibidir. Nitelikli işçi aynı sürede daha yoğun işgücü harcar. Aralarında, son çözümlemede yalnızca miktar farkı çıkar. Yani sendika bir kez işgücü değerini saptadı mı, genel bir standarda ulaşmış olur.

Daha da kaba örnekleyelim. Bu kaba örnek hoşa gitmeyebilir ama kapitalizmin yıkılası gerçeğinin ta kendisidir: Sendika işgücü denen bir malı, değerini en doğru yansıtan bir fiyatla satmak durumundadır. Mal belli, değeri belli, alıcıya göre fiyatın ne ilgisi var? Hiçbir ilgisi yok.

Hiç kimsenin ikisi arasında bir ilgi kurmaya hakkı da yoktur. Çünkü bunu yapmak, küçük işyerinde çalışan işçinin işgücünün karşılığının bir bölümünü o işyeri sahibine armağan etmek demektir. Kimin malı kime armağan ediliyor?

Kim kime neden armağan veriyor?

İyi niyetli, sağduyulu bir sendikacı işverenlere dirhem armağan vermemek için çalışır. Komünist sendikacı için aynı olgu, yalnızca sağduyu düzeyinde değil, bilinçli, tutarlı ve daha genel bir düzeyde geçerlidir. Ama, başta da belirttiğimiz gibi, 1980 öncesinden beri, küçük işyerlerini kollama eğilimi, üstelik "solculuk", "ilericilik" adına önümüze sürülüyor.

Bu eğilim, burjuvazinin işçi hareketi üzerindeki bir etkisidir. Sosyal demokrasiden kaynaklanmaktadır ve onun tekeldışı burjuvazinin siyasal sözcüsünden başka birşey olmadığını canlı olarak kanıtlamaktadır. Yani "sol" kılıfın kumaşı burjuva solluğudur.

Bu eğilimin kaynağı burjuvazidir ama işçi hareketine en etkin taşıyıcısı oportünizm olmuştur. Dünya komünist hareketinde türeyen yanlış içerikli bir anti-tekel anlayış, sendikal hareket içinde hem sosyal demokrasi kuyrukçuluğunu, hem küçük işyeri kollamacılığını besleyip geliştirmiştir. Ve 1980 öncesinde yalnızca geneliyle DİSK'te değil, onun en ileri sendikası Maden-İş'te bile bu eğilim açıkça yansımıştır.

Oportünizmin taktiklerden başlayıp ama orada kalmadığı ne kadar doğrudur. O zamanlar bu eğilim yalnızca mutlak olarak küçük olan işyerlerini büyüklere karşı koruma biçimindeydi. Getirilen taktik gerekçe de tekelci burjuvaziye karşı tekel.dışı burjuvaziyi desteklemek "gerekliliği"ydi! Bu desteğin burjuvazinin iki kesimi arasında çelişkileri kızıştıracağı da ileri sürülürdü!

Bunca desteğe rağmen burjuvazinin iki kesimi arasında hiçbir ciddi kapışma çıkmazken, bu oportünist taktik büyüdü, serpildi ve şimdi daha küçüğü daha büyüğe karşı desteklemek, zorca durumda olan her türlü işverene işçinin alınterinden teşvik "gerekliliği" olarak karşımızda duruyor. Artık oportünist bile denemeyecek kadar sağa savrulmuş olan resmiler, bugün bunu herhalde DYP'li tekelciyi ANAP'lı tekelciye karşı kayırmaya kadar uzatmışlardır.

Uzatsınlar.. Uzattıkça açık düşüyorlar, sınıfın dışına düşüyorlar. Artık işçi sınıfımız bu tür numaralara toktur. Öte yandan, bela büyüdü, serpildi ama böylece aynı zamanda kendi kendini sergilemeye başladı. Bu apaçık yanlışın başı ezilecektir. Sendika şirket kurtarma merkezi değildir!

Bu artık apaçık yanlışın başı ezilecektir ama ezilene kadar da bu yanlış delip geçmektedir. Bunu verisel olarak kısaca gösterelim.

Küçük işyerlerinde durum

Küçük imalat işyerleri 1970 ve 1980 anket sonuçlarını karşılaştırmalı kullanarak, küçük işyerlerindeki işçilerin durumuna bir bakalım.

Küçük imalat 1970-1980 karşılaştırması

Karşılaştırılan gösterge	Gurup ortalaması (1000 TL) (1970 fiyatlarıyla) 1970	1980	1980 Endeksi 1970=100
İşyeri başına çıktı	69.1	116.1	169
Çalışan başına çıktı	36.2	41.9	116
İşyeri başına katma-değer	21.5	34.5	160
İşyeri başına gelir	17.0	25.5	156
İşçi olmayan başına gelir	12.8	17.0	133
İşçi başına ücret	5.6	3.9	70

Tabloda herşey çok güzel yansıyor. 1970-1980 arasında küçük imalat işyerlerine ilişkin, bir gösterge dışında bütün göstergelerde iyileşme olmuştur. Buna bir gösterge de işçi ücretleridir.

1970-1980 arasında küçük imalat işyerlerinde işyeri başına çıktı %69, çalışan başına çıktı %16, işyeri başına katma-değer %60 artmış. Bu önemli bir verimlilik artışıdır ve buralarda kapitalist ilişkilerin yaygınlaşma ve derinleşme boyutlarını ve hızını çok güzel yansıtmaktadır.

Gelire ilişkin göstergelere gelince. Geliri, katma-değerden (yani çıktı-girdi arasındaki fark - tan) ücret ödemelerini ve sabit sermayeye yapılan gayrı safi eklemeleri düşerek bulduk. Bu demektir ki, gelir verileri gerçekte olduğundan çok daha düşük yansıyor. Çünkü, işyerini büyütmek için yatırım malı da alınsa, biz bunu eski makinaların tamiri için harcanmış para gibi kabul etmiş oluyoruz.

Buna rağmen, bakıyoruz, işyeri başına gelir %56 gerçek artış göstermiştir. "İşçi olmayan",tüm çalışanlardan işçi olarak çalışanları çıkarınca bulunan sayıdır. Yani işyeri sahiplerini ve aile işçilerini içermektedir. Bunların gerçek geliri de %33 artış göstermiştir.

Ama aynı sürede, işçi başına ücret %30 gerçek azalma göstermiştir. İşte bu, küçük işyerlerini kollama eğiliminin işçiye maliyetini somut olarak göstermektedir.

Tabloda küçük işyerlerinin tekellerle ilişkisi de yansımaktadır. Verimlilik artışı %60, %69 gibi oranlardayken, işyeri başına gelir artışı %56'dır. Belli ki aradaki fark tekellerin cebine girmiştir.

Gelgelelim, tekeller yalnızca aradaki bu küçük farka el koymadılar. Onlar kuşkusuz çok daha fazlasına el koydular. Ama faturanın önemli bir bölümü küçük işyerlerinde çalışan işçilere ödetilmiştir. Olan budur.

Bir başka açıdan da bu yansımaktadır. Çalışan başına çıktı %16 artmıştır. Buna karşılık, işçi olmayan başına gelir %33 artarken, işçi başına ücret %30 gerilemiştir. Yani tekel küçük işyerinden, küçük işyeri de işçiden gelir çalıyor. İşte küçük işyerlerinin somut durumu budur.

Kollamanın sonuçları

Kollama eğilimini açıkça savunan bazı "solcu" sendikacılarımız, bu verileri okuyunca biraz hicap duyacak ve vicdanlarını rahatlatmak için hemen şu yanıtı düşüneceklerdir: Küçük işyerlerindeki işçiler ağırlığıyla örgütsüzdür.

Doğrudur. Küçük işyerlerinde işçilerin örgütlenme eğilimi genellikle daha düşüktür. Ama bu sendikacı arkadaşların bugüne kadar izledikleri, küçük işyerlerinde örgütlenmeme siyasetine ne demeli? Bize öyle geliyor ki, küçük işyerlerindeki bu akıl almaz sömürüyü gördükten sonra hemen dur demeli.

Yukarıdaki verilerin yanıtladığı bir önemli soru da şudur: Küçük işyerleri, ister kötü sözleşmelerle, ister buralarda örgütlenmeme siyaseti izleyerek kollanınca

acaba hangi sınıfın birliği bozulup, hangisininki pekişiyor?

Veriler açıkça gösteriyor ki, kollama siyaseti, tekelci burjuvaziyle, tekel-dışı burjuvazinin arasını açmadığı gibi, tam tersine burjuvazinin birliğini pekiştiriyor. Tekellerin sunduğu fatura sessiz sedasız işçiye yüklenince, can ile cananın arası güllük gülistanlık sürüp gidiyor. Buna karşılık, işçi sınıfı ise çalıştığı işyerinin büyüklüğüne göre bölünmüş oluyor.

Yine yukarıdaki verilerin yanıtladığı bir başka soru: Sosyal demokrasi ve oportünizmin küçük işyerlerini kollama siyaseti, sonunda, yalnızca küçük işyerlerini mi kollamış oluyor?

Açıktır ki bu kollamanın ucu, dönüp dolanıp, yine tekellerin çıkarına varıyor. Tekeller, alacaklarını, hem de kendi sınıf kardeşleriyle hiç arayı bozmadan, küçük işyerlerinde çalışan işçilerin cebinden alıveriyorlar. Lenin boşuna dememiş ki, tekeller bir kez egemen olduktan sonra hükümette kimin olduğu bile ufak bir ayrıntıdır... Sosyal demokrasi ve oportünizmin işçi pahasına "anti-tekelciliği" de böyle ufak bir ayrıntı kalıyor...

Doğru tutum

Kollama eğilimini savunanlardan, vicdan rahatlatma çabası içinde, bu kez biraz daha da hırçınca, yine bir yanıt duyar gibi oluyoruz: Siz tekelci burjuvaziyle tekel-dışı burjuvaziyi aynı kefeye koyuyorsunuz.

Bu ikisinin aynı sömürücü sınıfın parçaları olduğunu bir an bile unutmuyoruz ama hiç de aynı kefeye koymuyoruz. Ancak bizim aynı kefeye koymamamız, birinin yanına oturmak, işçinin alınterinden birine armağanlar vermek vb. biçiminde değildir. Bizim bu iki burjuva kesime yaklaşımımız, bunları aynı kefeye nasıl koymadığımız, programımızda net ve açık olarak yazılıdır.

Bu yaklaşımla bağlı olarak, komünist sendikacı, bu ikisini aynı kefeye koymamak adına, kendi sınıf sendikacılığından bir milim ödün vermez. İşçi sınıfının bağımsızlığı bunu gerektirir. Ve işin ilginci, zaten ancak böyle bağımsız bir tutumla iki burjuva kesim farklı kefelere konabilir.

Tekellerin ne büyük gaspçı olduğunu, tekeller egemen olduğu sürece kendisinin nasıl çıkmaz yolda bulunduğunu tekel-dışı burjuvaziye pratikte öğretecek en etkin öğretmen, herhalde, tekelin haracını, kendi çalıştırdığı işçinin ücretinden kolayca düşememektir.

Doğruların mantığı basit ve durudur. Sosyal demokrasi, küçük işyerlerini kollarken, düpedüz, kendi sosyal tabanının çıkarlarını gözetmiş oluyor. Oportünizm ise, tekel-dışı burjuvaziyi "ilerletmek" için çabalarken, gerçekte onu ilerletmiş değil, işçi sınıfını geriletmek için çabalamış oluyor.

Biz büyük işyerlerinde çalışan ileri işçilere ve işçinin çıkarını savunmaktan başka kaygusu olmayan tüm sendikacı arkadaşlara sesleniyoruz: Bu yazıda kullandığımız son veriler 1980 yılınındı. 1980 sonrasında durumun daha da kötüye gittiğini düşünürsek, bugün küçük işyerlerinde, tam sözcük anlamıyla açlığın, hastalığın hüküm sürdüğünü anlarız. Küçük işyerlerinde çalışan işçilerin örgütlenmelerine ve buralardaki akıl almaz sömürüye karşı kavga vermelerine destek olmak gerekiyor.

"Süper" emeklilik tasarısı kazanım değil süper kârlı özel sigortacılığı getiriyor.

Burjuvazinin süper sahtekarlığına hayır

Burjuva devlette zaten işçi kendi emekliliğini, kendi cebinden karşılıyor. Burjuvazi de, "işçi için" öder göründüğü primlerle kendi sınıfsal varlığına katkı yapıyor. SSK yasasında değişiklik yapan en son "emeklilik" tasarısı buna ek olarak, sosyal güvenlik sistemini "özel sigorta" anlayışına dayanan kârlı bir şirkete dönüştürmeyi amaçlıyor. Bu işçiye karşı en son sahtekarlıklarıdır.

Mercan Köklü

Yılbaşından bu yana "alıştıra alıştıra" kamuoyuna sunulan, yükselen eleştirilere göre bir ölçüde rötuşlanarak Meclis'e gelen "506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nda değişiklik tasarısı", ya da nam-ı diğer "süper emeklilik", yakın bir gelecekte yasalaşıp yürülüğe girecek.

Milyonlarca işçiyi ve yüzbinlerce işçi emeklisini yakından ilgilendirdiği için burjuva basının bilerek "süper" emeklilik adını taktığı tasarı *gerçekten* önem taşıyor. Bu denli önemli olan bir yasa tasarısının yeterince "hararetli" bir tartışmaya yol *açmamış* olması ilginçtir.

Burjuva muhalefetin gündeminde işçi sınıfının hakları gibi bir madde gerçek anlamda yoktur. Bu nedenle onların, tasarıya hararetle muhalefet etmemeleri doğaldır.

Peki ama, milyonlarca işçi üyesi olan, yüzbinlerce işçi emeklisi ve emekli ailesinin çıkarlarını temsil eden bazı işçi örgütleri de bu denli önemli bir tasarı karşısında yeterince tepki göstermiyorlar. Bu nedendir?

İşçi sendikalarının, Çalışma Bakanı Taşçıoğlu'nun aylardır yana yakıla reklamını yaptığı *önemli* bir işçi sorununda yeterince tepki göstermemeleri onların ilgisizliğinden değildir. Bunun ardında bizce, burjuvazinin getirdiği bu gerçeklen "yeni" değişikliği *anlamaya* çalışmanın *sıkıntısı vardır.*

1960'lı yılların başından bu yana, kendilerine özgü, soyut bir "sosyal devlet" kavramını savunan sendikalar, yeni tasarı karşısında bir anlamda şaşırıp kalmış gibidirler. Onların kafalarındaki "sosyal devlet" ile bu gelen, taban tabana zıttır. Sendikalar, soruna yaklaşımlarını köklü biçimde değiştirmedikleri taktirde ANAP'ın bu yeni "sosyal devlet" taarruzuna kolayca karşılık veremezler. Yaşam, burjuvazinin SSK yasa değişikliği tasarısı dahil bir dizi önlemle neyi gerçekleştirmeye çalıştığını derinden kavramayı dayatmaktadır.

Bu konuya geçmeden önce süper emeklilikle ne gibi değişikliklerin getirildiğine kısaca bakalım:

"Süper Tasarı" kağıt üzerinde ne getiriyor?

Taşçıoğlu'nun, allayıp pullayarak, burjuva basının "süper emeklilik" diye lanse etmesinden ve sendikaların şaşırmışlığından cesaret alarak fütursuzca "pazarladığı" tasarı, özet olarak şunları getiriyor:

116 bin liradan yukarı "pirime esas ücret" alan "işçi"ler, 5 yıl "süper" yüksek pirim ödedikten sonra bugün "süper" yüksek *görünen* miktarlarda emekli ücreti alabilecekler. Halihazırda en yüksek tavan üzerinden (ki bu bugün 116 bin liradır) emekli olanlar ise, hem işçi hem de işveren pirimlerini birlikte borçlanarak tasarının getirdiği haklardan(!) yararlanabilecekler.

Basının yazdığı kadarıyla bundan çok küçük bir azınlık yararlanabilecek. Türk-İş'e göre bu sayı 200 bin kişi dolayındadır. Bunlar da ödeyecekleri büyük paralar karşılığında, "süper" emekli ücretini 5 yıldan önce alamayacaklar.

Bu arada, tasarı, yüksek(!) emekliliğin ardına gizlenerek, emekli ücreti oranını emekliliğe esas olan ücretin %60'ından %50'sine düşürüyor. Çeşitli banka ve sigorta şirketlerinde kurulmuş sigorta ve emeklilik sandıklarını SSK'ya bağlıyor.

Ayrıca, "süper" yüksek(!) emekli aylığına hak kazanmak isteyen genç işçileri yaşam boyu "süper" yüksek sigorta pirimi ödemeye mahkum ediyor.

Tasarının gösterge tabloları ile katsayılarının belirlenmesi, yani işin para kısmıyla ilgili can alıcı yanı ise Bakanlar Kurulu'nun alacağı karara bağlıdır.

Özetlersek, SSK yasasını değiştiren tasarının, basının yansıttığı ayrıntı yönleriyle bile göstediği gerçek, onun bir "süper yutturmaca" tasarısı olmasıdır. Ama işin özü yanında, bu, beklenen, doğal bir ayrıntıdan öte anlam taşımıyor.

Taşçıoğlu'nun, "iftiharla söyleyebileceğimiz, hatta devrim diyebileceğimiz bir husustur" sözleriyle sunduğu tasarının, *asıl* belirleyici önem taşıyan yönü, özü, sosyal güvenlik anlayışına getirilen yeni ve açıktan şirket bakış açısıdır. Burjuvazinin "sosyal devlet" adı altında tezgahladığı soygundur.

"Süper" sahtekarlığın altında yatan nedir?

Bundan üç yıl kadar önce, bir yazıda TKP II. Leninciler Konferansı kararlarının yaşamın sınavından nasıl başarıyla geçtiğini ele alırken, "faşist darbeden bu yana devletin işleyişini güçlendirme yönünde yapılan tüm değişmeler aynı zamanda devlet-tekelci kapitalizminin yapısını pekiştirme yönündeki ekonomik gereksinimlerin yoğunlaşmış ifadesinden başka birşey değildir" demiş ve şunları eklemiştik:

"Son yıllarda devlet, tekelci kapitalizmin, finans kapitalin genel çıkarı doğrultusunda tam bir *iş yönetim kurulu* olarak davranmaktadır..." *(İşçinin Sesi,* sayı:254, 17 Mart 1984)

Bununla bağlı olarak, burjuvazinin çözmeye çabaladığı sorunlardan biri, devletin tüm kurum ve kuruluşlarını, kârla, hem de olabiliyorsa tekelci kârla çalıştırma sorunudur.

Bu çerçeveden bakıldığında, SSK yasasını değiştiren tasarıyla gelen canalıcı yönün ne olduğu kolayca görülür:

Emperyalistleşme aşamasının sorunları içinde çırpınan Türkiye devlet tekelci kapitalizmi, devlete bağlı tüm kurumları (örneğin sağlık hizmeti sunan bütün kuruluşları ve sosyal güvenlik kurumlarını) *kârlı* birer şirket *gibi çalıştırma çabasındadır.* SSK yasasındaki değişiklikler, bir bütün olarak sosyal güvenlik sistemini, "sosyal piyasa"da kâr amacı ile çalışan bir "özel sigorta" anlayışı ile işletmeyi öngörmektedir. SSK A.Ş. yaratılıyor. Aynen, sağlık yasa tasarısının Sağlık Hizmetleri A.Ş. yaratması gibi... Burjuvazinin "sosyal devlet"i ne ki?

"Sosyal devlet" ve emeklilik ücreti

" 'Sosyal devlet'in hangi hizmeti olursa olsun, şu ya da bu yoldan sosyal sermayeye bir kâr kapısıdır." Çünkü kapitalizmin temel yasası kâr yasasıdır. "Sosyal güvenlik ise çoğu zaman kârlı bir sigortacılık alanı ve sermaye havuzudur." *(İşçinin Sesi,* sayı: 323, Çek-al)

İşçinin ödediği sigorta pirimi işçinin kendi cebinden çıkıyor. Ya işveren pirimi kimin cebinden çıkıyor? O da, görünürde işverenin cebinden çıkmasına rağmen, aslında, ücret düzeyinin düşük tutulması, artan ücret maliyetinin fiyatlara yansıtılması gibi yollardan, *yine* işçinin cebinden, en azından büyük ölçüde işçinin cebinden çıkıyor. Ama işçinin cebinden çıkmasa bile işveren yine kârlı:

"... İşveren aslında 'işçi için' sigorta pirimi ödemiyor, sosyal sermayeye, kendi sınıfsal varlığına katkı yapıyor. İşçi pirim ödeyerek kendi ücretinden para biriktiriyor ve bu parayı, belki de bankaya yatırsa alacağı faizden daha düşük bir faizle sosyal sermayenin kullanımına sunmuş oluyor.

"Böylece, sosyal güvenlik işleyişinde gerçekte işçi sınıfı kendi kendinin emekliliğini vb. karşılarken, burjuvazi de kendi kârı peşinde koşuyor, hatta işçi sınıfının parasını kullanıp kâr ediyor." *(İşçinin Sesi,* sayı:323, Çek-al)

En son SSK yasa değişikliği ile yapılan da, bir yandan işçiye kendi parasıyla "emekli" olur olmaz ölme olanağı(!) açarken, öte yandan burjuvazinin hem sigortacılıktan kâr etmesini sağlamak, hem de başka alanlardan kâr etmek için kullanacağı geniş bir sermaye havuzu oluşturmaktır.

Tatlı kâr yoksa, burjuvazide heves de yok! Bakın Taşçıoğlu "işsizlik sigortası" için ne demiş:

"Taşçıoğlu, işsizlik sigortasının iktisaden kalkınmış ülkelerin ödeyebileceği bir 'lüks' olduğu görüşünü savundu. Bakan Taşçıoğlu, Türkiye'nin henüz işsizlik sigortasına para ödeyecek kadar varlıklı olmadığını

(Devamı 14. sayfada)

Devrim devleti işçi sınıfına ne getirecek?

TKP—*İşçinin Sesi*'nin *Programı*'nda işçi sınıfı öncülüğünde gerçekleşecek ileri demokratik halk devrimiyle birlikte, devrim devletinin işçi sınıfı ve emekçilere getireceği kazanımlar şöyle anlatılıyor:

"Asgari ücretin, niteliksiz işgücü değerini yansıtması, bunun için iki çocuklu bir ailenin fiziksel ve toplumsal-kültürel gereksinimlerini dikkate alması, net olarak saptanması ve tüm ücret belirlemelerinde ortak taban alınması.

"İşçilerin tam sağlık ve sosyal sigortası:

"a) Ücretli emeğin her türü için,

"b) Hastalık, yaralanma, sakatlık, yaşlılık, iş hastalıkları, doğum, dul kalma, yetimlik, işsizlik için,

"c) Sigorta bedellerinin tümünün kapitalistler ve devlet tarafından karşılanması." (TKP—*İşçinin Sesi, Program,* s.5)

(Baştarafı 13. sayfada)
ifade etti." (*Tercüman*, 11 Mayıs 1987)

Neden? Hem Türkiye burjuvazisinde emperyalist süper kâr yok. Hem de bu alan "kârlı" bir yatırım alanı değil! İşsizlerin sayısı hızla artarken, Türkiye'de işsizlik sigortasına yatırım yapmak demek, sermayeyi batırmak demek. Elbette yapmaz, yapamaz.

Devlet-özel rekabeti

Aslında, birkaç yıldır yapılan değişikliklere göz atarsak görürüz ki zaten burjuvazi, işe, "emekliliği" kârlı bir alana dönüştürerek başlamıştır. İşçilerin yaşama ümidinin 55-60 yıl kadar olduğu Türkiye'de, önce emeklilik yaşını erkekler için 55'e, kadınlar için 50'ye çıkartmıştır. Böylece sosyal sigorta kurumlarının aktüerya dengesini, yani kâr etmek olasılığını sağlama almıştır. Şimdi de, nasıl olsa emekli olunca öleceğini bildiği yaşlı işçilere "süper"(!) emekli maaşı kılıfıyla, yüksek pirim toplamaya, işçileri soymaya hazırlanıyor.

İşçiler soyulurken, kanun hükmünde bir kararname ile, işverenlerin sosyal sigortaya pirim borçlarının birikmiş faiz ve cezaları "affedildi". 1989'a kadar yürürlükte kalacak bu KHK ile sermaye birikiminde tekellere yeni olanaklar yaratılmaktadır. Affedilen miktar 50 milyar TL gibi "küçük" bir meblağ tutuyor!

Devlet böyle açık açık burjuvaziye, özellikle de tekelci burjuvaziye hizmet ettiği halde, işveren örgütleri, örneğin sigorta piriminin işveren payını "yüksek" bulup, devlet katkı yapsın diyorlar. Öte yandan bu yeni tasarıyla devlet, işverenlerin pirim kaçakçılığını bir bakıma işçi eliyle sınırlama eğilimi gösteriyor. Nedir bunların altında yatan?

Bunların altında yatan, devlet tekeliyle özel tekeller arasında yürüyen pay kavgasıdır. Kavga, mevcut "fon"larda toplanan sosyal sermayeyi *kimin* alacağı, SSK ve sağlık kurumları gibi yerlerde yeni sosyal sermayenin *nasıl* yaratılıp *kimlerce* paylaşılacağı üzerine gitmektedir.

Bu kavgada, burjuvazinin devlete hakim olan finans-kapital kesimi, özel tekellerle rekabet ortamına sokmakta olduğu devlet tekellerinin aslan payını almasını istiyor. Ama, özel tekellere de "buyurun rekabet edelim" diyor.

SSK değişiklik tasarısının Meclis komisyonundan çıktığı günlerde Koç Holding'e bağlı Şark Sigorta'nın, "süper"(!) emekliliğin en çok reklamını yapan ve en sonunda da "işçi ve emekliyi umutlandıran tasarı fos çıktı" diyen *Milliyet*'le işbirliği içinde, "özel emeklilik sigortası" reklamını tam sayfa yayınlaması herhalde tesadüfi değildir.

Taşçıoğlu'nun "devrim"i neyin nesi?

Taşçıoğlu, tasarıyla getirilen yeni anlayış için "iftiharla devrim diyebiliriz" diyor. "Sosyal piyasa" işçi ağırlıklı olduğu için, değişiklik, "devrim" gibi, işçi sınıfının hoşuna giden sözcüklerle sunuluyor.

Türkiye, emperyalistleşmeye *çabalayan* ama emperyalistleşememiş, emperyalistleşemediği sürece de sınıf çelişkilerinin azıtacağı, toplumun giderek daha derinden gelen toplumsal ve siyasal çalkantılarla kökünden sarsılacağı, dolayısıyla *zayıf halka* bir ülkedir. Böyle bir yapıda, işçi sınıfının devrim kanalına gidişini durdurmak amacıyla burjuvazi göstermelik "sosyal devlet" uygulamalarına girişmek zorundadır.

Ancak, sosyal patlamaları biraz olsun frenlemek üzere ileri sürülen bu "sosyal devlet", bırakın gerçek sosyal devleti, Batıdaki emperyalist sosyal şirketin bile ancak *karikatürü* olabiliyor. Aynı sistemi uygulayamıyor. Çünkü, Batıdaki "sosyal şirket" herşeye rağmen, emperyalist süper kârlarla beslenen, güçlü bir şirkettir. Türkiye'deki ise emperyalistleşemeyen *güçsüz* bir şirket olabiliyor.

Kaldı ki bugünün bu ılık "sosyal devlet"leri *bile*, emperyalist *devletin* geçirdiği mali bunalım sonucunda, sosyal güvenlik ödentilerini hem miktar hem de süre olarak çeşitli kısıntılarla uygulamak durumunda kalıyorlar. "Emperyalist ülkelerde toplumsal hizmetler emeklilik ve sağlık sigortası harcamaları giderek kesiliyor." (R. Yürükoğlu, *Durum ve Görevlerimiz 1983*, s.15-18)

Görünüşü "sosyal devlet", içeriği gelişmiş *sosyal şirket* olan Batılı emperyalist ülkeler bile "sosyal devlet"in ipliğinin iyice pazara çıkmasının önünü alamıyorlar. Bu, Türkiye burjuvazisi için haydi haydi geçerlidir.

"Sosyal" değil sosyal devlet

Emperyalistleşememe düğümü Türkiye burjuvazisinin "sosyal devlet" girişimlerinin bacaklarını birbirine dolarken, gerçek sosyal devletin yolunu açıyor. Zaten burjuvazinin sahte, çarpık "sosyal devlet"i, işçi sınıfının gerçek sosyal devlet isteminin yükselmesine karşı doğmuştur:

"Paris Komünü yenildi. Ama yalnızca Fransa'da değil tüm Avrupa'da burjuvazinin üzerine korku çöktü. İşçi sınıfının sosyal cumhuriyet istemini dikkate almazsa, burjuvazi düzenini sürdüremeyecekti. Bu nedenle, bugün adına "sosyal devlet" denen, sömürüyü, işçi sınıfına göstermelik bazı haklar tanıyarak gizleyen, işsizlik, sakatlık, hastalık, dulluk, yaşlılık sigortasını, düşük gelir yardımını, parasız eğitim, sağlık ve konut hizmetlerini vb. içeren bir dizi uygulama getirildi.

"Paris Komünü, sosyal cumhuriyetin, sosyal çelişkilerin çözümüne dayanan, olumlu biçimiydi. Burjuvazinin sosyal devleti ise çelişkilerin bulandırılmasına, gizlenmesine, yatıştırılmasına dayanan olumsuz, negatif biçimidir." (*İşçinin Sesi*, Sayı:323, 25 Şubat 1987, Çek-al)

Aslında, sendikaların kendilerine özgü bir çerçeve içinde sundukları "sosyal devlet" isteminin altında yatan, *özde* işçi sınıfının sosyal cumhuriyet istemidir. *Gerçek sosyal devlet* istemidir.

Gerçek sosyal devlet, proletaryanın basit, ucuz, çabuk devletidir. Paris Komünü tipi bir devlettir. Böyle bir istem ise, burjuvaziden istenecek "sosyal devlet"le değil, kapitalizmin saltanatını yıkan, paranın padişahlığına son veren devrimle, işçi sınıfının devrim ve demokrasi kavgasının zafere ulaşmasıyla karşılanabilir.

"Sözleşmeli" statüye karşı tekil direnç, toplu eyleme dönüşmelidir

Tam sendikal haklar için ileri

Burjuvazinin "sözleşmeli" personel uygulamasına karşı, tüm kamu görevlilerine tam sendikal haklar için örgütlü savaşım verilmelidir.

Burjuvazi, kamu kesiminde çalışanları, "sözleşmeli" statüye geçirme yönündeki çabasını, şimdi de burjuva basınının boyalı "haber"lerinden destek alarak sürdürmeye çalışıyor. Bunun son örneği, 18 Mayıs tarihli *Milliyet*'te çıkan haberdir.

Milliyet'in haberinin başlığında "Danıştay'ın iş güvencesi veren *kararı* olumlu karşılandı: Sözleşmeye rağbet" (abç) diye yazıyor. Sayfayı çevirip haberin metnini okumaya başlayınca anlaşılıyor ki, Danıştay başkanı, "sözleşmeli personelin sözleşmesi iptal edilemez" şeklinde birşeyler söylemiş. "Sözleşmeli personelin sözleşmesinin feshedilmesinin yasalara aykırı olduğu" yolunda

bir görüş getirmiş.

Haberde anlatılan görüşün Danıştay başkanının kişisel görüşü mü yoksa Danıştay kurumunun aldığı (ve de pek bağlayıcılığı olmadığını bildiğimiz) bir karar mı olduğu meselesi karanlıkta bırakılmış. Aslında bu konu da fazla önem taşımıyor. Yalnızca, burjuva basının "liberal"inin bile gerçekte ne işe yaradığını ortaya koyuyor.

Milliyet'in haberinde, bütün özendirici dile rağmen, yine de bazı gerçekler su yüzüne çıkmaktadır.

ANAP hükümetinin kamu çalışanlarını "sözleşmeli" statüye geçirme uygulaması en yoğun olarak, PTT, TEK, Etibank, THY, Sümerbank gibi "özelleştirme" listesinin başlarında bulunan kuruluşlarda sürdürülüyor. Ve görünen o ki, her türlü propagandaya, sürgün, tayin vb. dayatmalara, "yüksek"(!) ücret vaatlerine rağmen burjuvazi, uygulamalarda kendisi açısından yeterince başarılı değildir. Örneğin, büyük "ikna" ve reklam kampanyalarına başvurulan PTT'de 80 bin çalışanın 60 bininden fazlası "sözleşmeli" statüye geçmemiştir.

Bu bize birkaç noktada fikir vermektedir. Birinci olarak, "sözleşmeli" statüye geçmemek için kamu kesimi çalışanları sıkı bir direnç göstermektedirler. Öyle ki, burjuvazi, yalan yanlış da söylense, Danıştay'ın "çekici" kararlarından ya da çekici sözlerden ve basından medet ummaktadır.

İkincisi, "sözleşmeli" statüye gösterilen direncin yüksek olduğu, karşı savaşımın yükseltildiği sektörler, haberleşme, ulaşım, enerji, maden işkolları gibi kilit sektörlerdir.

Demek ki, bu kadar önemli sektörlerde, yüzbinlerce işçi ve emekçiyi ilgilendiren bu uygulamaya karşı savaşımı yükseltirken, bu savaşıma taban olacak dirençli, geniş bir kesim vardır.

Ancak, bu geniş kesimin üyelerinin tek tek sözleşmeli olmayı reddetmesi yeterli değildir. "Sözleşmeli" statü ile şu ya da bu kadar insanın en temel ekonomik demokratik haklarının kısıtlanıyor olması, "sözleşmeli" statüye karşı verilen savaşımı zayıflatıcı bir etki yapmaktadır. Savaşımı toplu bir savaşıma yükseltmek gerekir.

Yalnızca "sözleşmeli" statüye karşı olmak temelinde toplu savaşım verilmesi de eksik ve dolayısıyla yanlış olacaktır. Çünkü, örneğin Başbakanlık Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulu'nun KİT personeli için hazırladığı tek tip sözleşme, geniş çaplı kısıtlamalar getirmektedir.

KİT'lerde getirilen tek tip sözleşme ile yitirilecek belli başlı haklar şunlardır:

"Sözleşmeli" fazla mesai ücreti alamayacak. Tatil günlerinde, istek üzerine karşılıksız çalışacak. Saat hesabına göre değil, "parçabaşı" çalışacak. Yıllık tatil süresi 20 güne kadar inecek. "Sözleşmeli", yılda ancak 30 gün ücretli olarak hasta olabilecek. Uzun süre hasta olursa sözleşme iptal edilebilecek. Sendikaya, siyasal partiye üye olamayacak. Grev, toplu başvuru, iş yavaşlatma, eylem ve "hareket"(!) yapamayacak, vb. vb. (*Cumhuriyet*, 9 Mart 1987)

Görüldüğü gibi, *bugün* cazip görünebilecek olan, ama niteliksiz işgücünün bugünkü değeri olan 400 bin liranın çok altında kalan bir ücret için "sözleşmeli" statüyü kabul etmesi halinde kişinin ödeyeceği bedel çok *yüksektir*. Ayrıca, bunun toplumsal bedeli ölçülemeyecek denli büyük olacaktır. Şöyle ki, "sözleşmeli" statünün yaygınlaşması, işçi sınıfı hareketinin örgütsel olarak büyük kayıp vermesiyle, onyılların zorlu savaşımlarıyla elde ettiği hakların hızla yok olmasıyla, sınıf savaşımında işçi emekçi cephesinin ciddi şekilde zayıflamasıyla sonuçlanabilecektir.

O halde, çok açık görülmektedir ki, sınıf savaşının genel çıkarları açısından, "sözleşmeli" statünün kişisel veya toplu reddinden bir adım daha öteye gidilmelidir.

Sözleşmeli statüye karşı direnç, *hem* uygulamaya karşı bir saldırıya, *hem de* tüm kamu görevlilerine grevli toplu sözleşmeli *tam* sendikal haklar için örgütlü, yığınsal ve militan bir savaşıma yükseltilmelidir.

İşçi emekçi yığınların tam sendikal ve siyasal hakları, gerçek demokrasi ise, burjuvazinin en ileri Batı demokrasisinde bile karşılayamayacağı bir istemdir.

Tam sendikal ve siyasal haklar istemi gerçek demokrasi istemiyle, o da *devrimle* bağlıdır.

"Sözleşmeli" statüye karşı, tüm kamu görevlilerine tam sendikal haklar savaşımını yükseltelim.

Salih Can

Metal işkolunda yedi sendika birleşti

G. Afrika'da sendikal birliğe doğru

Güney Afrika'da, imalat, otomobil ve metal iş kolundaki siyah işçilerin örgütlendiği yedi sendika tek bir sendika halinde birleştiler. Yeni kurulan Güney Afrika Ulusal Metal İşçileri Sendikası (GAUMIS) kuruluş kongresini 22 Mayıs'ta yaptı.

GAUMIS, Güney Afrika Sendikalar Kongresi'ne (COSATU) bağlı olacak. COSATU'nun iki yıldan beri sürdürdüğü "aynı iş kolunda tek sendika" kampanyasının en başarılı ürünü olan GAUMIS'in 130 bin üyesi var. Maden İşçileri Sendikası'ndan (NUM) sonra ikinci büyük sendika durumuna yükseldi.

GAUMIS kuruluş kongresinde işçiler bir dizi karar aldılar. Bu kararlardan bazıları şunlardır: Asgari ücret istemi saptandı, 40 saatli işgünü istemi yükseltildi. Ayrıca, grev hakkı, ırkçı "göçmen işçiler sistemi"ne son verilmesi, kadınlara ve genç işçilere daha fazla mesleki eğitim verilmesi, 21 Mart (1960 Sharpville ayaklanmasının yıldönümü) gününün ücretli tatil günü sayılması, alınan kararlar arasında yer alıyor.

GAUMIS siyah işçiler arasında sendikal birlik konusunda atılmış büyük bir adım oldu. Devleti merkezi bir şekilde örgütleyen ve işçi sınıfının bölünmüşlüğünü yine işçi sınıfına karşı yıllardır kullanan G. Afrika burjuvazisine karşı, siyah işçilerin "sendikal birlik" belgisini yaşama geçirmeleri, G. Afrika devriminin ilerlemesinde önemli kilometre taşlarından biridir. Etkisini de kısa zaman içinde gösterecektir.

Sendikal ve siyasal birliğini sağlamış, devrime yürüyen G. Afrika işçi sınıfını ve emekçi halkını hiçbir güç durduramayacaktır.

Sosyal demokrasi uğursuz karşı devrimci rolünü Peru'da da oynuyor

Peru'da sosyal demokrasinin maskesi düştü

Latin Amerika'nın yoksul ülkesi Peru derin bir ekonomik, toplumsal kriz ile çalkalanırken, son günlerde bir polis grevi ve 24 saatlik bir genel grev yapıldı. Öte yandan devlete karşı gerilla savaşı veren örgütlerin saldırıları da yoğunlaştı.

15 Mayıs'ta yapılan polis grevine binlerce polis katıldı. Grev boyunca başkent Lima'da gösteri ve yürüyüş yapan polisler yüzde 800'e varan ücret zammı istediler. Gerekçe olarak da, ekonomik güçlüklerin yanısıra, gerilla saldırılarının artmasıyla birlikte iş riskinin artmasını gösterdiler.

Peru Genel İşçi Konfederasyonu'nca tarihi daha önce belirlenmiş olan 24 saatlik genel grev öncesinde başlatılan polis grevi karşısında hükümet, "asayişi" sağlamak üzere orduyu devreye soktu. Ama polislerle orduyu karşı karşıya getirmemek için özel bir özen gösterdi.

İşçilerin genel grevi yaklaştıkça sıkışan sosyal demokrat Garcia hükümeti, sonunda polislere yüzde 900'e varan ücret artışları vermeyi kabul etti. Ama grevleri biten polisleri, hemen genel greve başlayan işçi yığınlarının üzerine salmayı da ihmal etmedi.

Polislerin, kendi grevlerini bitirdikten hemen sonra Lima sokaklarında gösteri yapmak isteyen işçilerin üzerine göz yaşartıcı bombalarla saldırması, hiçbir şey göstermediyse, polis kurumunun burjuvazinin örgütlü zorunun, yani burjuva devletin parçası olduğunu gösterdi.

24 saatlik genel grev sırasında işçiler, işsizliğin, anti-demokratik ve kısıtlı iş yasalarını, işçilerin yaşam koşullarını protesto ettiler. Ülkenin en büyük endüstri merkezlerinden olan Lima'da katılım % 50 dolayında oldu ama, endüstrinin % 80'i genel grev sırasında üretim yapamadı. Polisle işçiler arasında çıkan çatışmalarda yüzlerce işçi tutuklanırken, Sendero Luminoso (Pırıltılı Yol) ve Tupac Amaru gerilla örgütleri, 19 Haziran'a dek eylemlerini artıracaklarını açıkladılar. 19 Haziran, 300 devrimci mahpusun, üç hapishanede isyan çıkarttıkları gerekçesiyle, sosyal demokrat hükümet eliyle öldürülmelerinin birinci yıl dönümü oluyor.

Sosyal demokrasinin maskesi düştü

Sosyal demokrat Garcia ,1985'-de, "değişim" ve "işçi-emekçiden yana uygulamalar" vaadiyle işbaşına geldi. Peru kapitalizminin yıllardır ezdiği işçi sınıfı ve emekçi halkın yaşam koşullarını iyileştireceğine "söz" verdi. Ve ilk aylarda, göstermelik bazı tedbirler aldı.

Ama bu tedbirlerin, kapitalizmin mantığı gereği sistemin lehine ve işçi sınıfına karşı olduğu çabuk ortaya çıktı.

Bugün Peru'nun dış borçları eskiye oranla daha da fazladır. Yabancı bankalar kredi vermeyi durdurmuştur. Enflasyon %100'ün çok üstündedir. İşsizlik büyük boyutlara varmıştır. Ekonomi ciddi bir darboğaz içindedir. İşçi sınıfı ve emekçi halk ise grevler ve gösterilerle hoşnutsuzluğunu eyleme dökmektedir. İşçilerin ve emekçilerin sosyal demokrat hükümete karşı gösterilerinin yoğunlaşması, halkın, kapitalist düzene ve Garcia'nın temsil ettiği sosyal demokrasiye karşı birikmiş öfkesinin ve düşmanlığının patlama noktasına vardığını gösteriyor. Sosyal demokrasinin ipliği pazara çıkmıştır.

Sosyal demokrasi karşı devrimcidir

Derin bir yoksulluk içinde yaşayan halkın yükselen muhalefeti, sosyal demokrasinin halk için bir "umut" olmadığının iyice ortaya çıkması, burjuvazinin kendi devletini koruma yolunda aldığı önlemleri hızlandırmasını da getirdi.

Türkiye'de olduğu gibi Peru'da da sosyal demokrasinin engelleri temizlemek, yolunu açmak olduğu görülüyor. Halk yığınlarının protestosunun yükselmesi karşısında Garcia'nın bundan 15 ay kadar önce Lima'da sıkıyönetim ilan etmesi, mahpus devrimcilerin cezaevinde katledilmeleri, Garcia'nın başkaldıran işçileri, grevcileri "orduyu üzerinize sürerim"le tehdit etmesi, bütün bunlar sosyal demokrasinin bilinen uğursuz karşı devrimci rolünü oynadığını gösteriyor.

Burjuvazi, gericisiyle liberaliyle çıplak askeri diktatörlüğe kendini hazırlarken, oportünizm de boş durmuyor.

Peru'nun legal komünist partisi, bugün Birleşik Sol adlı bir cephe içinde legal muhalefete soyunmuştur. Peru'nun legal komünist partisi, doğrusu yanlışı ayrı bir tartışma konusu olan (ama bizce yanlış temelde bir savaşım sürdüren) Perulu devrimci örgütlerin savaşımına, "ordu yönetime el koyar " gerekçesiyle karşı çıkmaktadır. Oportünizm, Peru'da da, halkın devrimci savaşımının yükselmesi karşısında burjuvazi ile işbirliğini geliştirme, devrimci harekete karşı çıkarak, halkın öfkesinin legal "sol" çizgide, sistem içi kanallarda tutulması misyonunu, devrimi önleme görevini yerine getirme uğraşındadır.

Bir yandan sosyal demokrasi çıplak burjuva diktatörlüğünün yolunu açmakta, öte yandan oportünizm, halkın devrimci enerjisinin, "daha kötüsü gelir" diye "ehven-i şer" burjuvaziyle işbirliği kanalına akıtılmasına çalışmakta, devrim kanalını reddetmektedir.

Perulu devrimciler, bugün, küçük burjuva ideolojileri gereği, yanlış temelde ama devrimci bir savaşım veriyorlar. Ama halkın hareketi yükselip, oportünizmin ihaneti ve küçük burjuva "sol"un çıkmazı kendini daha fazla gösterdikçe, doğru devrimci hatta savaşım veren güçler de mutlaka sınıf savaşımı platformunda öne çıkacaktır. Çanlar burjuvazi için asıl o zaman çalacaktır.

Sayfayı hazırlayan: A. Fırat

G. Kore'de öğrenci hareketi yükseliyor.

Liberaller devrimin ayak bağıdır

Güney Kore'de öğrenci eylemleri, başbakanı, yedi bakanı ve polis şefini istifaya zorladı.

Öğrenci eylemleri, 1980 Kwangju ayaklanmasının yıldönümünü anma toplantılarına polisin gözyaşartıcı bombalarla, coplarla saldırması üzerine yapıldı. Gösteri ve yürüyüşlere 34 üniversitede 20 binin üzerinde öğrenci katıldı. Öğrenci guruplarıyla polis kampüslerde, şehir merkezlerinde çatıştı.

Hatırlanacağı gibi, 1980 yılında Kwangju'da 700 bin kişi bütün şehir halkı hükümete karşı ayaklandı. Halk polisi etkisiz hale getirip tüm kamu binalarını işgal edip, kontrol altına aldı. Hükümet ayaklanan silahsız halkın üzerine orduyu sürdü. On gün süren kanlı çatışmalarda yüzlerce insan öldürüldü. Bu katliamdan bir kaç ay sonra da şimdiki devlet başkanı Chun Doo Hwan, askeri darbe ile başa geldi.

Chun, zaten devede kulak misali olan demokratik hakları daha da kısıtladı, burjuva muhalefeti susturdu. Son yıllarda ülkede sınıf savaşımının iyice yükselmesiyle birlikte Chun rejimine muhalefet yükseldi. Burjuva muhalefet anayasada değişiklik yapılmasını istedi. Chun muhalefeti, özellikle öğrenci eylemlerini sindirmek için göstermelik bir anayasa tartışması açtı. Ancak muhalefet yükselen sınıf savaşımının da etkisiyle güçlenince, 13 Nisan'da, anayasa tartışmalarını, 1988 yılındaki Seul Olimpiyatları'ndan sonraya ertelediğini açıkladı.

Aynı günlerde, ocak ayında işkencede öldürülen bir öğrencinin suçlularının korunduğu, mahkemeye çıkartılmadığı ortaya çıktı. Öğrencinin işkencede öldürülmesi üzerine o günkü içişleri bakanı ve polis şefi istifa etmişlerdi. İki polis de suçlu görülerek görevlerinden alınmıştı. Fakat, günler geçtikçe, asıl sorumluların bu iki polis olmadığı ve konuşmamaları için onlara rüşvet verildiği ortaya çıktı.

Öğrenciler, asıl suçluların mahkemeye çıkarılmamasını protesto etmek için yürüyüş ve gösteriler düzenlediler. Kwangju ayaklanmasının yıldönümünde ise polisin toplantı ve yürüyüşleri zorla dağıtması öğrencileri daha da öfkelendirdi. Protesto eylemleri 34 üniversiteye yayıldı. Öğrenciler, hükümetin istifasını istediler.

Bunun üzerine öğrencileri ve halkı yatıştırmak için başbakan ve yedi bakan, ardından da şimdiki polis şefi istifa ettiler.

Öte yandan Chun'un demokrasi oyununa göz yummuş olan burjuva muhalefet, Chun'un tartışmanın önünü kesmesi üzerine yeni durumu "devlet çıkarları" söz konusu olduğundan, kabullendi. Bu karara tepki öğrencilerden geldi. Burjuva muhalefetin öğrenci eylemlerine destek olmama yönündeki tutumu, polisin öğrencilere daha güçlü saldırmasına yolu açtı. G. Kore'nin militan demokratik öğrenci hareketi, böylece bir kez daha burjuva muhalefetin ne denli güvenilmez, ne denli devletin "muhalefeti" olduğunu gördü.

Bu tipik liberal burjuva muhalefeti Güney Kore işçi sınıfının, emekçi halkın ve öğrenci gençliğin nefretini kazanmıştır. G. Kore örneği bile gösteriyor ki, liberal burjuvazi, burjuva muhalefet, devrimci hareketin ayak bağıdır. Burjuva muhalefet, devrimci harekete bulaştırılmamalıdır.

Yiğit Netaş işçilerinin zorlu grevi bugün grevdeki onbinlerin yolunu döşedi.

Onbinlerin yolundan yüzbinler de geçecek!

Haziran ayı başında ülkenin çeşitli endüstri merkezlerinde grevlerde savaşım sürdüren işçi sayısı, Türk-İş'e bağlı Tümtis'in Tuzcuoğlu Nakliyat A.Ş.'de greve çıkmasıyla birlikte 11 240'a çıktı. Buna göre, yılbaşından bu yana grev alanlarına çıkmış toplam işçi sayısı 15 296'yı buldu.

Bu sayı, Türkiye işçi sınıfının birikmiş öfke ve kininin altı ay gibi kısa bir toplam sürede nasıl hızla grevlere, eylemlere dönüştüğünün küçük bir göstergesidir. Ve 1970'ler öncesindeki, ya da 1976-1977'lerdeki grev furyasının bugünün Türkiyesi'nde nasıl hızla patlak verebileceğini de göstermektedir.

1987'nin ilk altı ayı içinde sendikalar, yüzbinlerce işçi için sürdürdükleri toplu sözleşme görüşmelerini büyük ölçüde tamamlamışlardır. Ama grev kararları, uyuşmazlık ilanları hâlâ birbirini kovalamaktadır.

Petrol-İş sendikası yaklaşık 1100 işçi için, T. Maden-İş sendikası 10 360 işçi için, Dokgemi-İş 5000'i aşkın işçi için ve diğer sendikalar da toplam 10 000 işçi için *grev kararı* almış, uygulamaya geçmek için yasal sürenin dolmasını beklemektedir.

Öte yandan, süregiden toplu sözleşme görüşmelerinde, TCDD işletmelerinde uyuşmazlığa giden Demiryol-İş'in 40 000 üyesiyle birlikte toplam 180 000 işçi için uyuşmazlığa gidilmiş durumdadır.

GREVLER TABLOSU

İşyeri	Sendika	Üye sayısı
63 işyeri	Petrol-İş	9370
Süper Dizel	Otomobil-İş	12
Kale Kilit	Otomobil-İş	650
Kale Vida	Otomobil-İş	73
Kılıçoğlu Tuğla-Kiremit	Kristal-İş	560
Etsan	Özgıda-İş	130
Şentürk Demir-Çelik	Türk Metal	35
Tuzcuoğlu Nakl.	Tümtis	200
TOPLAM		11240

İşçi sınıfının her geçen gün kötüleşen yaşam koşullarına, iş koşullarına karşı gösterdiği tepki, süresi uzayan grevlerin yanı sıra, işi yavaşlatma, pasif direniş, oturma grevi, yemek boykotu, işyerini terketmeme, açlık grevi, ölüm orucu, kendiliğinden yürüyüş, yığınsal miting ve gösteriler gibi yöntemlerden yaygın biçimde yararlanarak sürmektedir.

Geçmiş yılların deneyimi ile karşılaştırıldığında bazı genel değerlendirmeler yaparsak şunları görürüz.

İşçi sınıfı, faşizm döneminde geçirdiği deneyimi faşizm öncesinin sendikal pratiği ile birlikte soğukkanlı değerlendirmekte, eylemlerini *yığınsallaştırmaya*, yaymaya *yaygınlaştırmaya* dikkat etmektedir.

Eskiden çok geniş ölçekte kullanılmamış olan yemek boykotu ve açlık grevi gibi çıkışlar, bugün en basit gibi görünen bir sorunda bile yığınsal olarak, sık sık başvurulan yöntem olmuştur. Üstelik bu eylemlere, militan işçi savaşımı geleneklerinin eskiden zayıf olduğu yer ve sektörlerde başvurulmaktadır. Bu, öncü işçilerin militanlığının sınıfın görece geri öteki kesimlerine, nesnel koşulların yardımıyla hızla yayıldığını gösteriyor.

Öte yandan işçi miting ve yürüyüşlerinin , yapıldıkları yerlerde seferber etmiş olduğu işçi yığını da sınıfın öfkesinin nasıl yaygınlaşıp derinlere vardığını ortaya koyuyor.

Bir de asıl önemlisi, sınıf savaşımının şaşmaz mantığı, işçi sınıfına tek, merkezi, büyük ve güçlü bir sendikal örgütte, Türk-İş'te birliğin yaşamsal önemini pratikte göstermiştir ve her an göstermektedir.

İşçi sınıfı Türk-İş'le güçlenmek ve bu örgüte kendi militan ve savaşkan sınıf damgasını vurmak istiyor. Bu tutumuyla da Türk-İş dışındaki konfederasyonlarda ya da bağımsız sendikalarda bölük pörçük savaşım veren sınıf kardeşlerine "Türk-İş'te birleş ve savaşım içinde devleş" çağrısını yapıyor.

1987 başından itibaren hızla yükselen ve onbinleri kucaklayan grev dalgasının yaşamın içinde gösterdiği bu gelişmelerin, 1988 içinde yeniden başlayacak toplu sözleşme görüşmelerinde yeni, daha yüksek ve daha militan kavganın müjdesini şimdiden verdiğini söylemeliyiz.

Dün, yiğit Netaş işçisinin, "imkansızdır" diye yırtınan kavga kaçaklarını pratiğin içinde yalanlayarak başarıyla sürdürdüğü, bu özelliğiyle de bir anda Türkiye'de demokrasi savaşımının odağı haline gelen grevi, bugün grevde olan onbinlerin yolunu açtı.

Bugün grev alanlarını dolduran onbinler, yarın grev alanlarından sokaklara, maydanlara taşacak ve işçi sınıfının kızıl bayrağını gönderlere çekecek olan yüzbinlerin yolunu açıyorlar.

Ne mutlu giderek tek bir yürek tek bir yumruk gibi militan kavganın içine dalan Türkiye işçi sınıfına!

Salih Can

Herkesin silah taşıma hakkına sahip olduğu bir Türkiye, fiili olarak demokratikleşecektir.

H rk se silah taş ma hakkı

Geçenlerde başbakan Özal ülkenin her yanından gelen muhtarların bir toplantısında "herkese silah hakkı"nı çağrıştıran sözler etti.

Özal,konuşmasında ülkedeki bütün *muhtarlara* silah verilmesine ilişkin düşüncelerini söylerken, içişleri bakanlığının yönetmeliğinde yapılabilecek bir değişiklikle *başkalarının* da silah taşımasının sağlanacağını, böylece zaten silah taşıyan "kötü" insanların yanısıra "iyi vatandaş"ların da silah sahibi olabileceğini filan söyledi.

Bu sözlerin ardından hararetli bir "tabanca" tartışması başladı ve ister istemez "herkese silah taşıma hakkı"nın tanınıp tanınmayacağında odaklaştı.

Demirel Özal'dan aşağı kalmadığını göstermeye çalışırken, "marifet kötünün elinden silahını almaktır" dedi. Bu azılı sınıf düşmanımızın kafasındaki "kötü"nün emekçi halk yığınları olduğunu hatırlarsak, Demirel'in gerçekte, kendi sınıf düşmanı olan halkın faşizm döneminde cuntaya bile teslim etmemiş olduğu silahların da toplatılmasını istediğini çıkarırız.

SHP genel başkanı İnönü ise, Özal'ın sözlerini "çılgınlık" olarak niteledi, ülkenin bir kan denizine atılacağını ileri sürdü. SHP genel sekreteri Sağlar da, bu girişimin "silah tüccarlarına pazar açıp barışı(!) yok edecek ve ülkeyi savaş alanına çevirecek" bir girişim olduğunu söyledi. Sosyal demokrasinin tutumunda, yağmurun gelişi karşısında romatizmaları sızlamaya başlayan liberallerin ruh halini izlemek mümkündür.

Bu arada, psikologlar, hukukçular seferber olup yorumlar getirdiler. Hemen hemen hepsinin ortak böleni, son derece ağır ekonomik ve toplumsal güçlükler altında yaşayan ve öfkesi yavaş yavaş ama sürekli olarak *eyleme* dönüşen işçi sınıfının, emekçi halkın psikolojisini bir *ruh hastalığı* olarak değerlendirmek oldu. Böylece herkesin silah taşımamasının neden gerektiğinin "teorik" kılıfını da bulmuş oldular.

Burjuvazi bir taşla birkaç kuş vurmak istiyor

Tartışma sırasında ortaya atılan görüşler dikkatle incelendiğinde ilk bakışta görülüyor ki, böyle bir girişimle burjuvazinin vurmak istediği birden fazla kuş vardır.

Bir kez, Özal *ilk etapta* muhtarlara silah taşıma hakkı verileceğini ve "benim iyi vatandaşlarım" dediği bir kesimin de silahlandırılmasından yana olduğunu açık açık söyledi. Özal'ın "iyi" vatandaşları herhalde ANAP çevresi başta olmak üzere sağcılardır, devlete bağlılığını kanıtlamış kesimlerdir.

İkincisi, "poliste fişli" ya da "sakıncalı" olarak nitelenen insanlara böyle bir iznin verilmesinin düşünülmediği de tartışma içinde iyice belirginleşti. Bu kesim, yani burjuvazi için "sakıncalı" olanlar da herhalde komünist, devrimci, ilerici, demokrat olarak tanınanlarla işçi ve emekçilerden başkası değildir.

Üçüncüsü, halkın elinde faşizmden kanlı terör ve baskı ortamında *devlete teslim etmediği,* büyük sayılarda silah vardır. Özal'ın öne sürdüğü tedbirin uygulanmasıyla, burjuvazinin bu silahları önce legalize etmek sonra da adresini öğrendiği "mahzurlu ve kötü ellerdeki" silahları teker teker toplayıp alma niyeti gerçekleşebilecektir.

Konumuz açısından büyük önem taşımamakla birlikte yine de dikkate alınması gereken bir diğer nokta da, burjuvazinin, bugün serpilip gelişmekte olan silah endüstrisine yağlı bir iç pazar yaratma, bu arada ruhsat parası, vergi vb. yollarla toplanacak "haraç"ın "emniyet teşkilatı hizmetlerinde ya da daha değişik bir alanda"ki yatırımlara katkıda bulunması yönündeki isteğidir.

Ancak, bütün bu noktalar, burjuvazinin bugün "muhtarlara ve başkalarına" silah taşıma hakkı verme çabasının *temel nedenini* anlatmıyor. Asıl hedeflenenleni başka yerde aramak gerekiyor.

Burjuvazi devrimci dalgaya hazırlanıyor

Burjuvazinin "iyi vatandaşlara silah taşıma hakkı verme" girişiminin asıl amacı, devleti, burjuvaziyi ve onun bağlaşıklarını yaklaşan yeni devrimci dalgaya hazırlamaktır. Burjuvazi, yaklaşan yeni devrimci dalgaya biraz daha "sağlam" hazırlanabilmek için, düzenli ordu gücünün, polisin, jandarmanın ve bekçinin yanı sıra kurmaya çalıştığı ek "güvenlik gücü"nün sınırlarını genişletme çabasındadır.

12 Eylül'den sonra özel-devlet bütün işletmelerde "işletme polisi" diye bir güç yaratıldı. Ardından, iyice azgınlaşan sömürge savaşında yarattıkları "köy korucuları"nı silahlandırdılar. Şimdi de "muhtar"lar silahlandırılacak!

Ama planın ana halkası, Özal'ın "benim iyi vatandaşlarım" ve "başkaları" sözleriyle anlatmaya çalıştığı kesimin silahlandırılmasıdır. Burjuvazi, 1976'larda doruk noktasına varan sınıf savaşımından çok daha keskininin, bu kez yüzbinlerce milyonlarca işçi ve emekçinin sıkılmış yumruklarıyla ve kavga sesleriyle yaklaştığının , çok iyi farkındadır. O, düzeni kökünden sarsacak şiddette geldiğini bildiği bu yeni devrimci dalgaya devletin olağan silahlı güçlerinin dışında bir de *sağ milis* oluşturarak hazırlanmaya çabalıyor.

Burjuvazi, devrim hareketiyle karşı devrimin kafa kafaya şiddetli bir kapışma içine gireceği günler için, kendi savunma hattını genişletip yaygınlaştırıyor.

Herkese silah taşıma hakkı

Burjuvazinin planı buyken, liberallerin oportünist reformist gürultuhun "barış" çığlıkları atması, iğrençtir. Yapılması gereken ağlaşıp sızlaşmak değil, burjuvazinin planlarını işçi sınıfına ve emekçi halk yığınlarına olabildiğince net anlatmak ve onların sınıf savaşımında bu alandaki hazırlıklarını yoğunlaştırmalarına önayak olmaktır.

Burjuvazi geleceğin sağ milislerini silahlandırıyor. Biz komünistler, herkese silah taşıma hakkının propagandasını yapıyoruz. Herkes, "fişli","sakıncalı" ayrımı yapılmadan silah taşıma hakkına sahiptir! Yok ruhsat parasıydı, yok vergisiydi diyerek silah taşımanın devlet haracına bağlanmasına da karşıyız.

Ayrıca, herkese, imza karşılığı ordu cephaneliklerinden silah verilmesinin yerinde bir uygulama olacağını düşünüyoruz. "Bütün erlere bir haftalık kısa bir eğitimden sonra kışlada sürekli mermi verilmelidir" diyoruz.

Burjuvazi bu *demokratik istemleri* karşılayamaz. Üstelik şiddetle de karşı çıkacaktır. Oysa, herkesin silah taşıma hakkına sahip olduğu, kışladaki askerin tüfeğinde mermi olan bir Türkiye bugünle kıyaslanmayacak ölçüde *fiili olarak* demokratikleşecektir. Toplumdaki küçücük bir azınlığın silahın gücüne dayanarak ezici çoğunluğa dayattığı antidemokratik koşullar, herkesin silahlı olduğu bir ortamda çabucacık yokolacaktır.

İşçi sınıfının ve emekçi halk yığınlarının çıkarı, toplumun her alanında tam demokratikleşmedir, gerçek demokrasinin kurulmasıdır. O halde, burjuvazinin planlarını açığa çıkartırken,"herkese silah taşıma hakkı" belgisini yükseltelim. Sınıf savaşımının ve toplumsal gelişmenin çıkarları doğrultusunda bu hakkı *hayata geçirelim.*

Silahlanmış halk yenilmez, zafere gider!

Coşkun Fırat